

Univerzita Hradec Králové

Filozofická fakulta

Katedra politologie

**Analýza postojů k evropské integraci britské Konzervativní
strany a Strany nezávislosti Spojeného království**

Bakalářská práce

Autor: Lukáš Šejvl
Studijní program: B6701 Politologie
Studijní obor: Politologie
Forma studia: prezenční

Vedoucí práce: Mgr. Pavla Dočekalová, Ph.D.

Hradec Králové, 2016

Univerzita Hradec Králové

Filozofická fakulta

Zadání bakalářské práce

Autor: Lukáš Šejvl
Studijní program: B6701 Politologie
Studijní obor: Politologie

Název závěrečné práce: **Analýza postojů k evropské integraci
britské Konzervativní strany a Strany
nezávislosti Spojeného království**

Název závěrečné práce v AJ: Analysis of Attitudes to European Integration
of British Conservative Party and United
Kingdom Independence Party

Cílem bakalářské práce je zkoumání a srovnání postojů k evropské integraci dvou vybraných britských politických stran, a to Konzervativní strany a Strany nezávislosti Spojeného království. Na tyto dvě strany bude nahlíženo z pohledu stranického euroskepticismu. K dosažení cílů bude bakalářská práce využívat synchronní i diachronní komparativní metodu. Práce se bude časově pohybovat mezi léty 2009-2015. V tomto období se ve Velké Británii uskutečnily dvoje volby do Evropského parlamentu (2009, 2014) a dvoje parlamentní volby (2010, 2015). První část práce bude věnována samotné teorii euroskepticismu, jejímu vymezení a typologizaci. Druhá část práce bude věnována aplikaci teorie na zmíněné politické strany. Tato teorie bude postupně aplikována na postoje a jejich vývoj u jednotlivých stran ve vymezeném časovém období. Následně pak budou získané údaje podrobeny komparaci. Z výsledků tohoto zkoumání a srovnání by mělo být patrné, v čem se dané strany liší, nebo naopak shodují. Práce se ve zmíněném časovém úseku také pokusí odhalit, zda u zmíněných politických stran došlo k nějakému vývoji v jejich euroskeptických postojích či nikoli.

Literatura:

Foster, Anthony. 2004. *Euroscepticism in Contemporary British Politics Opposition to Europe in the British Conservative and Labour Parties since 1945*. New York: Taylor & Francis Group.

Jones, Alister. 2007. *Britain and the European union*. Edinburgh: Edinburgh University Press.

Kaniok, Petr. 2012. "Eurosceptics enemies or a necessary part of European integration?" *Romanian Journal of Political Science* 12, č. 2. Dostupné na: <http://ecpr.eu/filestore/paperproposal/e89248bd-d047-465e-841a-a743fb4eb485.pdf> (19. 3. 2015)

Leconte, Cécile. 2010. *Understanding Euroscepticism*. Hampshire: Palgrave

Minford, Patrick, Mahambre, Vidya a Nowell, Eric. 2005. *Should Britain Leave the EU? An Economic Analysis of a Troubled Relationship*. Cheltenham:

Ray, Leonard. 2007. "Mainstream Euroscepticism: Trend or Oxymoron?" *Acta politica* 42, č. 23, 153–172.

Rubinstein, William D. 2003. *Twentieth-century Britain: a political history*. Basingstoke: Palgrave

Spiering, Menno. 2005. "British Euroscepticism." In Harmsen, Robert; Spiering, Menno. 2005. *Euroscepticism: Party Politics, National Identity and European Integration*. Amsterdam: Editions Rodopi B. V.

Taggart, Paul a Aleks Szczerbiak. 2003. *Theorising Party-Based Euroscepticism: Problems of Definition, Measurement and Causality*. SEI Working Paper 69, University of Sussex. Dostupné na: <https://www.sussex.ac.uk/webteam/gateway/file.php?name=epern-working-paper-12.pdf&site=266> (3. 11. 2015)

Taggart, Paul. 1998. "A Touchstone of Dissent: Euroscepticism in Contemporary Western European Party Systems" *European Journal of Political Research* 33, č. 3, 363–388.

Garantující pracoviště: Katedra politologie, Filozofická fakulta

Vedoucí práce: Mgr. Pavla Dočekalová, Ph.D.

Konzultant:

Oponent:

Datum zadání závěrečné práce: 17. 09. 2015

Datum odevzdání závěrečné práce:

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracoval samostatně a uvedl jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne 20. 6. 2016

Anotace

Šejvl, Lukáš. 2016. *Analýza postojů k evropské integraci britské Konzervativní strany a Strany nezávislosti Spojeného království*. Hradec Králové: Univerzita Hradec Králové, Filozofická fakulta, Katedra politologie, Bakalářská práce.

Tato bakalářská práce se zaměřuje na analýzu a následnou komparaci postojů britské Konzervativní strany a Strany nezávislosti Spojeného Království k evropské integraci v období 2009–2015. Jednotlivé strany jsou v práci kategorizovány na základě dělení teorie euroskepticismu Paula Taggarta a Alekse Szczerbiaka. Analýzy v práci vycházejí zejména ze stranických programů pro volby do Evropského parlamentu a do dolní komory britského parlamentu, které proběhly ve vymezeném časovém období.

Klíčová slova: Euroskepticismus; UKIP; Konzervativní strana; EU

Annotation

Šejvl, Lukáš. 2016. *Analysis of Attitudes to European Integration of British Conservative Party and United Kingdom Independence Party*. Hradec Králové: University of Hradec Králové, Philosophical faculty, Department of Political science, Bachelor thesis.

This bachelor thesis is focused on analysis of attitudes to European Integration of British Conservative Party and United Kingdom Independence Party in 2009–2015. Categorization of political parties is based on theory of Euroscepticism created by Paul Taggart and Aleks Szczerbiak. Main sources of information are manifestos for the European Parliament elections and lower house of the British Parliament election, which were held in 2009–2015.

Key words: Euroscepticism UKIP; Conservative Party; EU

Poděkování

Na tomto místě bych chtěl poděkovat Mgr. Pavle Dočekalové, Ph.D. za cenné rady a připomínky při vedení mé bakalářské práce.

Obsah

Seznam zkratk	11
Úvod	12
1. Euroskepticismus	18
1.1. Vymezení pojmu.....	18
1.2. Typologie euroskepticismu.....	19
2. Analýza postojů Konzervativní strany k otázkám evropské integrace v letech 2009-2015	24
2.1. Postoje Konzervativní strany k fungování EU a otázce britské budoucnosti v EU	24
2.2. Postoj Konzervativní strany k jednotnému evropskému trhu a ekonomické spolupráci.....	28
2.3. Migrační politika Konzervativní strany ve vztahu k EU	32
3. Analýza postojů UKIP k otázkám evropské integrace v letech 2009-2015 ..	36
3.1. Postoje UKIP k fungování EU a otázce britské budoucnosti v EU	37
3.2. Postoj UKIP k jednotnému evropskému trhu a ekonomické spolupráci	39
3.3. Migrační politika UKIP ve vztahu k EU	42
4. Komparace postojů Konzervativců a UKIP k vybraným kritériím	45
4.1. Komparace názorů vybraných stran na fungování EU a otázku britské budoucnosti v Evropské unii	45
4.2. Komparace názorů vybraných stran na společný evropský trh a ekonomickou spolupráci.....	46
4.3. Komparace migrační politiky vybraných stran ve vztahu k EU	48

Závěr	49
Prameny a literatura	53
Prameny	53
Literatura.....	55

Seznam zkratk

ES = Evropské společenství

EU = Evropská unie

UKIP = Strana nezávislosti Spojeného království

BREXIT = Odchod Velké Británie z EU

ISIS = Islámský stát

Úvod

Postoj k Evropské unii a evropské integraci je tématem, které je v současné době obsaženo v programových prohlášeních většiny politických stran fungujících v evropských zemích. Intenzita a důležitost tohoto tématu je však v rámci jednotlivých evropských zemí odlišná a v průběhu historického vývoje je mu přikládána různá váha. Tato bakalářská práce je detailněji zaměřena na postoje vybraných britských stran, Konzervativní strany (Conservative Party) a Strany nezávislosti Spojeného království (United Independence Kingdom Party, UKIP). Právě Velká Británie je typickou zemí, kde je diskuzi na témata evropské integrace věnována značná pozornost. V této diskuzi jsou jasně patrné dva protichůdné postoje, postoj proevropský a postoj euroskeptický. V britské politice podle posledních výsledků voleb převládají euroskeptické tendence.

Velká Británie má k euroskepticismu historicky hned několik důvodů. Za první důvod pro britskou rezervovanost vůči dění v Evropě lze považovat její polohu. Tento geopolitický faktor se projevil zejména po druhé světové válce, kdy Velká Británie praktikovala politiku izolacionismu, a to zejména v rámci hospodářské politiky. Za další důvod lze považovat původní britskou orientaci na země Commonwealthu, stejně tak jako nadstandardní anglo-americké vztahy. Důkazem historicky zakořeněné a silné role euroskepticismu ve Velké Británii je přítomnost diskuze vedené na téma vystoupení z EU prakticky již od samotného vstupu země do Evropské unie v roce 1973. Tato diskuze byla spojena s tématy, jako jsou příspěvky do evropského rozpočtu, neochota k další centralizaci moci či zemědělská politika. Historicky lze považovat za vrchol euroskepticismu ve Velké Británii období vlády konzervativní premiérky Margaret Thatcherové. V 90. letech 20. století vznikla druhá zkoumaná strana, tedy UKIP, která si již od svého založení stanovovala za cíl uspořádání referenda o setrvání v EU. Obě strany zastávají značně euroskeptické postoje a aktuálně jsou také nejúspěšnější mezi stranami s podobným postojem ve Velké Británii.¹

---

¹ Minimálně, co se týče podpory široké veřejnosti ve volbách v časovém období 2009–2015.

Téma euroskepticismu lze považovat za velmi aktuální a důležité. Důležitost tohoto tématu reflektuje i prostor v médiích různých zemí, který byl věnován britským parlamentním volbám v roce 2015, jež byly považovány za zlomové pro budoucnost Velké Británie v rámci EU.

Hlavním cílem předkládané bakalářské práce je vytvořit analýzu a následnou komparaci postojů dvou britských politických stran, Konzervativní strany a UKIP², k otázkám spojeným s evropskou integrací. Analýza je založená na níže uvedených kritériích, která budou postupně rozebírána a následně srovnána. Analýza kritérií u jednotlivých stran má za cíl zařadit strany na škále euroskepticismu. Jako nástroj pro kategorizaci stran poslouží rozdělení euroskepticismu, tak jak jej zpracoval Paul Taggart a Aleks Szczerbiak (Taggart a Szczerbiak 2002). Zároveň bude předmětem zkoumání v této analýze názorový vývoj vybraných politických stran ve vymezeném časovém období. Stěžejní výzkumnou otázkou této bakalářské práce je vztah obou výše zmíněných britských politických stran k Evropské unii. Do jaké míry můžeme tyto strany označit za euroskeptické? V jakých názorech na evropskou integraci se shodují a v jakých naopak rozcházejí? K dosažení výše uvedených cílů bude v práci využita synchronní komparativní metoda.

Prvním kritériem, které bude v práci zkoumáno, je fakt, jak se dané strany staví k otázce fungování EU. V rámci tohoto kritéria bude zkoumáno, zda strany vyžadují změny ve fungování Evropské unie, případně její funkčnost odmítají. U stran bude zároveň analyzován jejich postoj k setrvání Velké Británie v EU. Jako druhé kritérium byl pro tuto práci zvolen postoj Konzervativců a UKIP ke společnému evropskému trhu a společné evropské měně. U strany UKIP bude v rámci tohoto kritéria navíc zaměřena pozornost ještě na to, jak se strana staví k poplatkům do společné evropské pokladny. V rámci tohoto kritéria budou u obou stran analyzovány zejména postoje k jednotnému trhu jako celku a základním svobodám spojeným s tímto trhem, jako je volný pohyb osob, zboží, kapitálu či služeb. Volný pohyb osob, jako jedna ze čtyř základních svobod spojených se společným evropským trhem, bude však analyzován odděleně v rámci třetího kritéria.

---

² Tyto strany byly vybrány na základě jejich euroskeptických postojů.

Třetím kritériem je migrační politika vybraných politických stran ve vztahu k Evropské unii. Konkrétně bude v práci rozebírán postoj Konzervativců a UKIP k ochraně vlastních hranic a k otázkám migrace do země.

Výše zmíněná kritéria budou u politických stran zkoumána v časovém období od roku 2009 do května roku 2015, kdy se uskutečnily parlamentní volby. Toto období bylo vybráno hned z několika důvodů. Hlavním důvodem byla možnost analyzovat období dvou parlamentních voleb a zároveň dvou voleb do Evropského parlamentu. Tedy volby, v nichž vždy zvítězila jedna z vybraných stran. Výsledky voleb, které se uskutečnily v daném časovém období, tak jasně reflektují názory britské veřejnosti, která stále více podporuje euroskeptické strany. Parlamentní volby v roce 2015 byly vybrány jako horní hranice časového rámce, protože je lze považovat za klíčové pro budoucí setrvání Velké Británie v Evropské Unii. Za rozhodující je možné tyto volby považovat díky slibu předsedy Konzervativců Davida Camerona, který se zavázal v případě úspěchu Konzervativní strany uspořádat do roku 2017 referendum o vystoupení Velké Británie z EU³.

Problematika euroskepticismu nespočívá pouze v jeho samotné podstatě, ale také nejednoznačnosti jeho vymezení. Toto tvrzení je také podpořeno tím, že ani jednotliví odborníci se nedokážou shodnout na jasném vymezení, co euroskepticismus přesně znamená. Vzhledem k tomu, že je práce zaměřena na analýzu a komparaci politických stran, bude vycházet z konceptu stranického euroskepticismu, tak jak jej zpracovali již zmínění Paul Taggarta a Aleks Szczerbiak (Taggart a Szczerbiak 2003). Rozdělení Taggarta a Szczerbiaka na „tvrdý“ a „měkký“ euroskepticismus splňuje všechny potřebné požadavky proto, aby bylo možné analyzovat míru euroskepticismu v politice Konzervativců a UKIP. Zároveň je toto dělení dostatečně široké, aby do něj bylo možné zahrnout jakýkoliv náznak či projev euroskeptických postojů. Díky tomu je možné zkoumat zejména v jednotlivých stranických manifestech dostatečné množství informací. Jakékoliv komplikovanější dělení euroskepticismu by

---

³ Po těchto volbách parlamentní většinu získala Konzervativní strana, zatímco UKIP obsadil pouze 2 mandáty.

již mohlo vést k nejednoznačné kategorizaci stran. Tato dvojice autorů považuje strany za nejdůležitější aktéry i na poli evropské politiky, například v Evropském parlamentu. Mimo to, že Taggart a Szczerbiak rozdělili euroskepticismus do dvou výše uvedených kategorií, tak se věnují i typologii stran, které se profilují tvrdě/měkce euroskepticky. Konzervativní stranu již v roce 2002 klasifikovali autoři jako středopravicovou se sklony k měkkému euroskepticismu. Na druhé straně UKIP byl autory zařazen mezi krajně pravicové strany s tvrdě euroskeptickými postoji. (Taggart a Szczerbiak 2002)

V teoretické části práce budou mimo výchozí dvojici zmíněni i další autoři. Jedná se především o dvojici Peter Kopecký, Case Mudde (Kopecký a Mudde 2002) a českého autora Petra Kanioka (Kaniok 2005, Kaniok 2006, Kaniok 2007, Kaniok 2011, Kaniok 2012). Všichni tito autoři však ve svých výzkumech pracují se základním dělením Taggarta a Szczerbiaka. Pro účel práce je však základní koncept vytvořený Taggartem a Szczerbiakem dostačující, vzhledem k tomu, že cílem práce primárně není zkoumat typologizaci euroskepticismu jednotlivých autorů.

Analytická část práce již bude věnována samotné analýze jednotlivých stran a aplikaci stranického euroskepticismu podle Taggarta a Szczerbiaka (Taggart a Szczerbiak 2002). U Konzervativců a strany UKIP v již vymezeném časovém období budou postupně analyzovány jejich postoje k vybraným kritériím. Následně budou tyto postoje zařazeny na škále euroskepticismu. Jako zdroje informací poslouží zejména volební programy stran (Conservative party 2009, Conservative party 2010, Conservative party 2014, Conservative party 2015, UKIP 2009, UKIP 2010, UKIP 2014, UKIP 2015) či prohlášení stranických lídrů. Tyto zdroje nejlépe vypovídají o politice či směřování dané strany. U vybraných kritérií bude analyzován i názorový vývoj, aby bylo dosaženo vypovídajícího obrazu o zkoumaných stranách v období mezi léty 2009–2015.

Tento postup byl zvolen pro větší přehlednost, vzhledem k tomu, že přispěje k vytvoření dvou nezávislých a ucelených analýz, které mají za cíl jasně poukázat na to, jak moc euroskepticky se daná strana profiluje. První bude analýze podrobena Konzervativní strana. Ta byla zvolena jako první objekt pro analýzu z důvodu její větší historické role, jelikož ji lze

považovat za tradiční britskou stranu. Jako druhá bude tedy analýze podrobena strana UKIP, jež je poměrně novou stranou, která se již od svého vzniku v roce 1993 profiluje proti britskému setrvání v EU. Jednotlivé analýzy budou rozděleny do podkapitol podle dříve stanovených kritérií. Cílem jednotlivých podkapitol je klasifikace stran k dílčím kritériím, což umožní celkovou klasifikaci strany na škále euroskepticismu. Následná komparace bude založena na poznacích získaných předchozími analýzami a jednotlivé podkapitoly budou také členěny dle vybraných kritérií. Toto členění práce umožňuje lépe porovnat názorové postoje zkoumaných stran.

Právě díky zmíněné historicky zakotvené pozici euroskepticismu nejen v britské politice, jeho rostoucí podpoře a tím i důležitosti, je téma velice dobře zpracováno. V odborné literatuře lze nalézt mnoho teoretiků zabývajících se obecnou problematikou a typologizací euroskepticismu. Na druhou stranu je zde i velký počet autorů, kteří tuto teorii již přímo aplikují na vybrané politické strany. V rámci britské politiky jsou však nejčastěji zpracovávány či srovnávanými stranami Konzervativci a Labouristé⁴. Strana nezávislosti Spojeného království není ve srovnání s výše uvedenými stranami v odborné literatuře tak důkladně zpracována, což je pochopitelné i díky tomu, že proti tradičním britským stranám jako jsou Konzervativci či Labouristé jde o stranu výrazně mladší⁵. S rostoucími úspěchy je však patrný i nárůst autorů, kteří analyzují právě tyto úspěchy a stranickou politiku. Obecně lze tedy říci, že je mnoho autorů zabývajících se teorií euroskepticismu, stejně jako je jich mnoho, kteří teorii aplikují na různé subjekty nebo se jí snaží spojit s politickými výsledky. Znamená to tedy, že odborný výzkum se zaměřuje zejména na statické prvky euroskepticismu.

Jak již bylo uvedeno, jeden z prvních výzkumů zaměřený přímo na zkoumané strany ve spojitosti s teorií euroskepticismu byl zpracován dvojicí Taggart a Szczerbiak v roce 2002 (Taggart a Szczerbiak 2002). Problém Taggartova a Szczerbiakova výzkumu je, že není aktuální, což je hlavním přínosem této práce. Tato práce navíc obsahuje přímou komparaci postojů

---

⁴ Po volbách v roce 2015 jsou Labouristé druhou nejsilnější stranou v britském parlamentu.

⁵ Vznik Konzervativní strany se datuje již do 19. století, zatímco UKIP byl založen až v roce 1993.

stran v jasně vymezeném časovém období. Hlavním zdrojem informací pro práci budou zejména publikace zahraničních autorů Paula Taggarta (Taggart 1998), Alekse Szczerbiaka (Taggart a Szczerbiak 2002; Taggart a Szczerbiak 2003). V tuzemské literatuře není této problematice věnováno tolik pozornosti. Z autorů zabývajících se touto teorií v českém akademickém poli bude čerpáno například z prací již zmíněného Petra Kanioka (Kaniok 2006; Kaniok 2011; Kaniok 2012).

Většina volebních programů potřebných pro analýzu postojů politických stran je dostupná v jejich plném znění online. Toto tvrzení platí zejména u Konzervativní strany, jejíž webové stránky obsahují i komentáře k aktuálnímu dění. Za nejzávažnější problém lze považovat absenci volebního programu strany UKIP v plném znění pro volby do Evropského parlamentu v roce 2009. Těmto volbám ve spojitosti se stranou UKIP byla však věnována velká pozornost ať už v médiích nebo v britském akademickém poli. Právě tyto zdroje nahradily úplný volební program.

Zdroje jako programová prohlášení, prohlášení politických lídrů v médiích či články v odborných periodikách jsou dalším důležitým zdrojem informací pro tuto práci (např. Conservative Party 2009; GOV. UK. 2013). Kromě odborných periodik práce čerpá i z informací uvedených v britských zpravodajských médiích, a to převážně BBC, které je zdrojem důležitým zdrojem aktuálních informací.

1. Euroskepticismus

1.1. Vymezení pojmu

Pojmy jako euroskepticismus nebo euroskeptický jsou v akademickém slovníku cizích slov definovány jako *"Skeptický, pochybovačný přístup k sjednocování států v rámci Evropské unie a k vytváření společných administrativních struktur"* (Ústav pro jazyk český 2016) Tato definice vychází ze složení definic pro pojmy „euro“, tedy evropský a z řeckého slova „skepsis“, která znamená v překladu pochybování či nedůvěru. (Spiering 2005: 128) Pojem „euroskepticismus“ se začal více používat v druhé polovině dvacátého století, zejména v období, kdy britskou premiérkou byla Margaret Thatcherová⁶. Během tohoto období dochází také k tomu, že britské politické strany postupně zaujímají určitý názorový postoj vůči EU⁷ (Jones 2007:132). O euroskepticismu, jako konceptu, na němž je založena tato práce, můžeme však mluvit až se vznikem EU, tedy se vznikem Maastrichtské smlouvy v roce 1992 (Minford 2004: 43). Problematické bylo zejména nejednoznačné rozdělení národní a evropské politiky. Problémy, jež s sebou přinášela Smlouva o EU, postupně vedly ke vzniku euroskeptických stran jako UKIP a postupnému nárůstu jejich podpory (Usherwood 2010: 6).

Mezi prvními, kdo se euroskepticismem, jeho příčinami a dělením po vzniku EU zabýval, byl Paul Taggart. Právě tento autor vytvořil jednu z prvních definic stranického euroskepticismu. V této definici Taggart mluví o euroskepticismu jako o myšlence podmíněné nebo kvalifikované opozice, stejně jako o myšlence přímé a nekvalifikované opozice vůči evropské integraci (Taggart 1998: 366).

Paul Taggart spolu s Aleksem Szczerbiakem však tuto definici byli nuceni později několikrát upravit. To poukazuje na fakt, že tento koncept je velice dynamicky vyvíjející se a problematicky definovatelný.

---

⁶ Margaret Thatcher je všeobecně považována za zakladatelku euroskeptického myšlení ve Velké Británii. Ona sama však za zakladatele a jednoho z největších kritiků evropské integrace druhé poloviny dvacátého století považovala Johna Enocha Powella (Heffer 2008: 751).

⁷ Blíže se vývojem euroskepticismu v tomto období věnuje William Rubinstein, který rozpracovává i jednotlivé přístupy stran v počátcích vzniku euroskepticismu (Rubinstein 2003: 317)

Právě kvůli této problematické definovatelnosti Taggart a Szczerbiak vymezují čtveřici bodů, které jsou často označovány za euroskeptické, ačkoliv podle autorů do euroskepticismu nespádají. Těmito body jsou: kritika neschopnosti EU prosadit národní zájmy politických stran, kritika partikulární společné politiky EU, odpor k rozšiřování EU, kritika EU nedostatečné prointegrační politiky a možný demokratický deficit (Taggart a Szczerbiak 2003:13–15). Menno Spiering přichází s tvrzením, že znakem euroskepticismu mohou být jakékoliv projevy odmítání členství, či jen odmítání podílet se na dílčí politice EU (Spiering 2005: 17).

Jiní autoři euroskepticismus chápou spíše jako analytický nástroj, kterým se dá jednoduše popsat současný stav, spíše než ucelený koncept či teorii (Foster 2004:1). Petr Kaniok přichází se svou verzí definice euroskepticismu: „*Euroskepticismus lze označit za ideu, která odmítá myšlenku, že by v prostoru evropského kontinentu mělo dojít k přesunu politické moci směrem od národního státu na nadnárodní těleso v intencích EU, které by vykonávalo funkce státu a které by mělo atributy státu.*“ (Kaniok 2006: 31). Tato definice je přímo aplikovatelná na politické postoje všech euroskeptických stran. Jasně také vymezuje, co euroskepticismus znamená a jaké postoje s sebou pravděpodobně ponese. Definici Kanioka lze považovat za dostačující k pochopení euroskepticismu jako celku. Pro tuto práci jsou však důležitější jednotlivé typy euroskepticismu Taggarta a Szczerbiaka.

1.2. Typologie euroskepticismu

V úvodu je nutné uvést klasické dělení euroskepticismu, tak jak jej zpracoval Taggart. Paul Taggart publikoval již v roce 1998 článek *A touchstone of dissent: Euroscepticism in contemporary Western European party systems*, ze kterého později dvojice autorů vychází. Taggart se v něm věnuje stranickému euroskepticismu, který zkoumá u různých zemí napříč Evropskou unií a následně v Norsku. Dochází k závěru, že strany mají potřebu se negativně vymezovat vůči EU v různých formách, a to právě díky již uvedené nejednoznačnosti rozdělení domácí a evropské politiky spolu

s rozdílným vnímáním Evropské unie. Dalším ze závěrů, ke kterým autor v tomto článku dochází, je fakt, že větší sklon k euroskepticismu mají strany z okraje politického spektra jako je UKIP či strany populistické (Taggart 1998: 384).

Na tuto skutečnost Paul Taggart navazuje spolu s Aleksem Szcerbiakem a dále dělí euroskepticismus na „tvrdý“ a „měkký“. Dělení je důsledkem právě dynamického vývoje, kdy se postupně euroskeptické prvky začaly objevovat i u klasických politických stran. Autoři měkký euroskepticismus definují jako postoj stran, „*které se přímo nevymezují vůči evropské integraci nebo členství v EU, ale jejich programová prohlášení či postoje obsahují minimálně jeden bod, v němž se rozcházejí s hodnotami EU.*“ (Taggart a Szcerbiak 2002: 7).

Vzhledem k tomu, že příčinou rozkolu může být téměř cokoliv (názory na zahraniční politiku EU, ekonomické směřování unie, bezpečnostní politiku...) je patrné, že do této kategorie bude spadat značné množství politických stran. Tento fakt se také stal terčem velké kritiky, a to zejména od autorů Petra Kopeckého a Case Mudeho (Taggart a Szcerbiak 2003:6–7). Jako silnější formu euroskepticismu definují autoři euroskepticismus tvrdý, který je v jejich pojetí chápán jako „*úplné odmítání EU a evropské integrace, jenž u politických stran vede až k volání stran po vystoupení z Evropské unie*“ (Taggart a Szcerbiak 2002: 7). Pokud u měkkého euroskepticismu platí, že je aplikovatelný na většinu politických stran, pak pro tvrdý euroskepticismus platí, že ten je aplikovatelný zejména na strany typu „single-issue“⁸ (Kaniok 2006: 53).

Obecně lze říci, že i přes klesající důvěru veřejnosti v evropskou integraci, strany establishmentu nepřijaly euroskeptické tvrdě euroskeptické myšlenky (Ray 2007:69). V posledních letech je však možné zaznamenat nárůst stran s euroskeptickou rétorikou. Jak již bylo uvedeno, v roce 2002 Taggart a Szcerbiak rozdělili evropské politické strany na základě jejich euroskeptických postojů. Při tomto dělení autoři vycházejí z jejich definic měkkého a tvrdého euroskepticismu. Právě tyto dříve uvedené definice

---

⁸ Tedy strany, jejichž volební program je postaven na jednom tématu. V tomto případě se jedná o strany, které svůj program staví na principiálním odmítání evropské integrace.

poslouží v práci jako nástroj pro zkoumání stranických postojů u vybraných stran.

Na základě uvedené definice měkkého euroskepticismu se dá předpokládat, že strana s měkce euroskeptickými postoji bude požadovat změny ve fungování Evropské unie, bude požadovat výjimky z určitých politik EU, i přesto by však strana neměla požadovat vystoupení z EU. Naopak by taková strana měla hájit národní zájmy v rámci společné evropské politiky a snažit se využít všech výhod, které členství v Evropské unii přináší. Dá se tedy u měkce euroskeptických stran předpokládat, že se i přes výhrady budou snažit získat, co nejvíce peněz z evropského rozpočtu nebo, co nejvíce využít společného evropského trhu. Na druhé straně u tvrdě euroskeptické strany se dá předpokládat principiální odmítání všech částí evropské politiky s cílem vystoupit z Evropské unie.

U tvrdě euroskeptické strany se podle Taggartovy a Szcerbiakovy definice bude pravděpodobně nalézat kritika jednotlivých dílčích politik, stejně tak jako kritika celkového fungování EU. Taková strana by se měla distancovat od jakéhokoliv přímého podílení se na evropské politice. Zároveň taková strana patrně bude popírat jakékoliv výhody plynoucí z členství v EU. Právě tyto projevy euroskepticismu budou v analytické části u jednotlivých stran rozebírány a pomohou tak zkoumané strany kategorizovat na základě vybraných definic. Postoje stran k jednotlivým kritériím budou následně podrobeny komparaci s cílem poukázat na to, zda se politické strany ve svých názorových postojích shodují či nikoliv. Tato komparace bude vycházet z dat získaných v analytické části a má tak zároveň za úkol pomoci dotvořit obraz míry euroskepticismu jednotlivých stran.

Tato kritéria byla pro práci vybrána, jelikož mohou pomoci kategorizovat zkoumané strany na škále euroskepticismu. Jedná se o podstatné otázky, kterým je v rámci politické diskuze ve Velké Británii věnována značná pozornost. První kritérium spojené s názory stran na budoucnost s EU bylo vybráno zejména proto, že podle Taggarta a Szcerbiaka je tento názor zásadní pro kategorizaci stran. Na základě tohoto tématu se dá lépe porozumět postojům stran k dalším kritériím. Kritérium zaměřené na jednotný evropský trh je důležité zejména díky vnímání EU ve

Velké Británii. Téma ekonomické spolupráce je zásadní pro britské občany, kteří vnímají EU zejména jako ekonomickou unii. Migrace jako třetí kritérium reflektuje aktuálnost tohoto tématu, jež je ve Velké Británii dlouhodobě důležitým tématem.

Autorů, kteří se dále zabývají teorií euroskepticismu je mnoho, ne všichni jej však definují či dělí stejně jako Taggart a Szcerbiak. Francouzská autorka Cécile Leconte považuje jakoukoli formu opozice vůči evropské integraci za euroskepticismus (Leconte 2010: 5). Autorka euroskepticismus nijak nedělí a zaměřuje se spíše na samotnou podstatu euroskepticismu.

Mezi autory, kteří kritizují dělení Taggarta a Szcerbiaka patří Peter Kopecký a Case Mudde. Tito autoři se vymezují zejména vůči definici měkkého euroskepticismu, která jim v podání Taggarta a Szcerbiaka přijde až příliš vágní. Autoři dále přicházejí s vlastním dělením na: „*euroentuziasty, europragmatiky, euroskeptiky a euroodmítače*“ (Kopecký, Mudde 2002: 300–305). Dělení podle Kanioka nabízí větší prostor k detailnějšímu rozboru. (Kaniok 2012: 5). Petr Kaniok, který shledává jako problematické zejména vymezení pojmu „měkký euroskepticismus“ (Kaniok 2011: 86). Na druhou stranu Kaniok souhlasí s tvrzením Taggarta a Szcerbiaka, že čím propracovanější a odstupňovanější typologie je, tím hůře je aplikovatelná k operacionalizaci a kategorizaci politických stran (Kaniok 2005: 156). V závěru Kaniok dochází k tomu, že rozdělení euroskepticismu je nezbytné, avšak vymezení měkkého euroskepticismu může být poměrně zavádějící. Kaniok také označuje současný euroskepticismus spíše jako „strategicko-taktický postoj k integraci“ (Kaniok 2007: 352). Toto označení používá autor proto, že ve svých zkoumáních dochází k závěru, že projevení se měkkého euroskepticismu nejčastěji reflektuje současné problémy či skepsi.

Petr Kaniok uvádí, že euroskeptické strany mají obecně větší úspěch v zemích, které do ES/EU přistoupily později a jejich vstup byl něčím motivován⁹ (Kaniok 2007: 161). Toto tvrzení se potvrzuje i ve volbách ve Velké Británii konaných v období 2009-2015, což je potvrzuje volbu

---

⁹ Jako příklad P. Kaniok uvádí Velkou Británii nebo severské země.

Taggartovy a Szcerbiakovy teorie jako ideálního nástroje pro zkoumání
vybraných stran¹⁰.

---

¹⁰ Taggartova a Szcerbiakova teorie se stala zdrojem i pro Kaniokův výzkum.

2. Analýza postojů Konzervativní strany k otázkám evropské integrace v letech 2009-2015

V roce 2009 se napříč EU uskutečnily v jednotlivých členských státech volby do Evropského parlamentu. V těchto volbách Konzervativní strana obhajovala 27 křesel, která získala ve volbách v roce 2004 (Election Resources on the Internet: 2016). V tomto období již stranu vedl současný předseda vlády David Cameron. Konzervativci vstupovali do voleb s manifestem „Vote for change“, i přesto že, jak již bylo uvedeno, obhajovali vítězství z posledních voleb do Evropského parlamentu¹¹. Od roku 2010 je Konzervativní strana vládní stranou¹². V této kapitole bude dále zkoumán postoj strany k vybraným kritériím spojeným s evropskou integrací.

2.1. Postoje Konzervativní strany k fungování EU a otázce britské budoucnosti v EU

Ve svém manifestu pro volby do Evropského parlamentu z roku 2009 rozebírá Konzervativní strana velice detailně situaci, ve které se EU nachází. Konzervativci již v úvodu upozorňují, že Evropská unie se od roku 1989 výrazně proměnila. Celý svět je nyní více propojen a mnohé státy střední a východní Evropy jsou nyní rovněž členy EU a NATO. V úvodním slovu manifestu 2009 se David Cameron věnuje několika bodům spojených právě s tím, jak Konzervativci vnímají Evropskou Unii, jak funguje a čemu musí čelit. Cameron uvádí několik výzev, kterým musí/bude muset Velká Británie, ale i Evropa čelit. Do tohoto kritéria přímo zapadá několik bodů, které považuje za klíčové. Podle těchto bodů by EU měla být složena z národních států, které budou navzájem spolupracovat. Spolupráce by pak měla vést k zisku jednotlivých států, a tím i celého společenství. „Spolupráci“ Konzervativci zmiňují několikrát i dále ve svém programu, důležité však je, že by mělo jít o koalici „národních“ států.

---

¹¹ Nicméně v britském parlamentu se tou dobou Konzervativní strana nacházela v opozici.

¹² Po parlamentních volbách v roce 2010 vytvořila vládní koalici s Liberálně demokratickou stranou. Od voleb z května 2015 mají Konzervativci parlamentní většinu.

Slovo národních v tomto bodě znamená jakýsi první náznak opozice vůči evropské myšlence¹³. Dále je tento bod podpořen silnou kritikou Lisabonské smlouvy. Lisabonská smlouva podle Konzervativců není právním dokumentem, který by hájil národní zájmy Velké Británie (Conservative Party 2009: 2). Odmítání přijetí takto zásadní listiny lze bezesporu považovat za prvek euroskepticismu. Na druhou stranu Konzervativní strana přichází ve svém manifestu i s tvrzením, že euroskepticismus či nedůvěra v EU (ať už ve Velké Británii nebo v ostatních členských státech) je velkým problémem současnosti¹⁴. Tento problém je však podle Konzervativců řešitelný větší transparentností¹⁵ a přiblížením přímo volených poslanců Evropského parlamentu volebním obvodům, ve kterých byli zvoleni (Conservative Party 2009: 20).

Fakt, že Konzervativci připouštějí, že EU má určité problémy a sami přicházejí s jejich možnými řešeními, jasně poukazuje na to, že strana má zájem o funkčnost EU. Konzervativci v roce 2009 přímo kritizují několik principů fungování Evropské unie. Zaměřují se zejména na roli států, které jsou podle Konzervativců v Evropské unii opomíjeny. I přesto, že David Cameron oceňuje předsedu Evropské komise Jose Manuela Barrosa, za odstraňování překážek ve spolupráci mezi státy, kritizují Konzervativci existenci dogmat jako je bližší unie¹⁶ (Conservative Party 2009: 2). V tomto postoji je patrná snaha o vytvoření spolupráce mezi státy, zachování EU jako celku, ale snaha o dílčí změny v jejím fungování. Podle Taggartovy a Szczerbiakovy definice může být tedy Konzervativní strana v roce 2009 řazena mezi strany s měkce euroskeptickými postoji.

S ohledem na vývoj tohoto kritéria je nutné říci, že pro volby v roce 2010 strana nikterak významně nepřehodnotila svůj postoj k otázkám fungování Evropské unie. Důležitým bodem pro Konzervativce je stále

---

¹³Za první náznak opozice vůči současnému fungování EU, lze tento prvek chápat například díky tomu, jak funguje Evropský parlament či Evropská komise. I přesto, že poslanci Evropského parlamentu mají za úkol reprezentovat národní zájmy, tak se sdružují ve frakce podle svých politických názorů, nikoliv podle své národnosti. Do Evropské komise jsou komisaři vybíráni na základě jejich národnosti a specializace (tak aby každá země měla maximálně jednoho eurokomisaře). Primárním cílem eurokomisařů pak není hájit národní zájmy, ale být politicky nezávislý při předkládání či schvalování evropské legislativy.

¹⁴ Z tohoto tvrzení vyplývá, že Konzervativci sami sebe nevidí jako euroskeptickou stranu.

¹⁵Konzervativci zde nezdůrazňují pouze finanční transparentnost, ale také větší transparentnost v rozhodovacím procesu a lepší přístupnost k dokumentům EU.

¹⁶ Tento pojem znamená přenášení pravomocí od státu a zvýšení míry centralizace moci.

zejména spolupráce jednotlivých států v rámci EU. Zároveň Konzervativci zdůrazňují, že nepodpoří delegování pravomocí na orgány Evropské unie. Kromě odmítání delegování pravomocí „na Brusel“ se chtějí Konzervativci zasadit také o získání některých pravomocí zpět (Conservative Party 2010: 113). Tento bod volebního programu znamená silnější zakotvení euroskeptických postojů. Nejedná se však o principiální odmítání fungování EU, ale o snahu přenést konkrétní pravomoci zpět z Evropské unie do Velké Británie.

Po volbách v roce 2010¹⁷ přichází nový předseda vlády David Cameron s příslibem britského referenda o setrvání v EU v případě, že Konzervativci vyhraji i další parlamentní volby. Doposud Konzervativci nikdy s takovýmto slibem nepřišli. David Cameron slíbil voličům konání referenda, sám se však v té době nevyjádřil, zda by měla Velká Británie opustit EU, nebo setrvat. Právě proto, že Cameron ani Konzervativní strana nezaujímají přímé stanovisko k budoucnosti Velké Británie v rámci EU, není možné stranu klasifikovat jako silně euroskeptickou. Strana nepožaduje odchod z EU, stejně tak jako nepopírá přínos, které má členství v EU pro Velkou Británii. Zavázání se k vypsání referenda lze tedy považovat spíše za reakci na rostoucí podporu euroskeptických stran. V roce 2011 členové konzervativní strany v britském parlamentu ze skupiny Fresh Start Group přicházejí s požadavky spojenými právě s body z volebního programu z roku 2010 (BBC News 2012).

Od Cameronova projevu se možnost britského odchodu z EU stává hlavním tématem britské zahraniční politiky. Cameron při svém projevu v televizní stanici Bloomberg v roce 2013 uvedl, že referendum je možné až po vyjednání nových podmínek členství. Od roku 2011 je také patrný nárůst euroskeptických tendencí uvnitř Konzervativní strany se snahou změnit fungování EU, popřípadě vrátit určité kompetence zpět do Velké Británie (Kruliš 2014). Do voleb do Evropského parlamentu 2014 již strana možnost „in-out“ referenda zahrnuje mezi hlavní body svého volebního programu. Ve svém manifestu dokonce přichází s tvrzením, že jsou jedinou stranou,

---

¹⁷ Konzervativní strana vyhrála sice parlamentní volby, ale nezískala dostatečný počet mandátů pro vytvoření jednobarevné vlády. V důsledku toho vznikla koaliční vláda Konzervativců a Liberálních demokratů.

kteřá může reálně toto referendum uspořádat (Conservative Party 2014:6). Navzdory kritice EU, se kterou Konzervativci přicházejí, David Cameron zdůrazňuje fakt, že Evropská unie může Velké Británii pomoci naplnit dlouhodobé ekonomické cíle. Odmítání „bližší unie“ jako je další centralizace EU, spolupráce na projektu společné evropské armády nebo přenášení pravomocí na EU je patrné z celého volebního programu.

V tomto volebního programu je proti volbám do Evropského parlamentu 2009 patrný nárůst euroskepticismu. Vrcholem nárůstu by mělo podle Konzervativců být posílení role národních parlamentů. Národní parlamenty by měly mít možnost posuzovat přínosnost jednotlivých evropských zákonů či doporučení. V případě, že některé zákony shledají pro danou zemi nevýhodnou, měly by mít možnost takové zákony neimplementovat (Conservative Party 2014: 24).

Postoje Konzervativců z roku 2014 se před parlamentními volbami konanými v květnu 2015 upevnily a neprošly žádnými významnějšími změnami. Vzhledem k tomuto faktu je možné stranu podle Taggartovy a Szczerbiakovy definice klasifikovat jako měkce euroskeptickou. I přesto, že od roku 2011¹⁸ byl prokázán posun k větší míře euroskepticismu, Konzervativní strana svým voličům spíše nabízí možnost rozhodnout a nepřichází ani s žádným doporučením, jak v referendu hlasovat¹⁹. Tento neutrální postoj, stejně tak, jako kladný přístup k určitým politikám EU vypovídají o tom, že cílem Konzervativní strany není vyvést Velkou Británii z EU. Cílem strany je udržení pravomocí, posílení britského parlamentu, stejně tak jako dosažení, co největšího profitu z britského členství v EU.

V tomto kritériu je patrná také kritika přílišné byrokracie a neschopnosti Evropské unie reagovat jako celku. Kritika spolu se snahou přenést některé pravomoci zpět na národní parlamenty poukazuje na fakt, že Konzervativní strana chápe Evropskou unii jako celek, který má fungovat zejména na ekonomické spolupráci. Legislativní zásahy a regulace podle postoje Konzervativců jen brání jednotlivým státům dynamicky reagovat na

---

¹⁸ Posun může být ztotožněn také se vznikem skupiny Fresh start group a vrcholem je zakotvení referenda o vystoupení z EU do svého volebního programu 2014.

¹⁹ Po summitu v Bruselu, který se konal v únoru roku 2016, vydal D. Cameron prohlášení, že doporučí Britům zůstat v Evropské unii. Toto doporučení je tedy mimo časový rámec práce.

aktuální dění. Každé dílčí odmítání, může být považováno za projevy měkkého euroskepticismu, tudíž podle tohoto kritéria je možné stranu zařadit mezi strany mírně euroskeptické.

2.2. Postoj Konzervativní strany k jednotnému evropskému trhu a ekonomické spolupráci

Jak již bylo zmíněno, v roce 2009 se Evropa nacházela v ekonomické krizi. Mnohé státy vidí jako jednoho z hlavních viníků této ekonomické krize právě EU. Konzervativní strana však ve svém manifestu z roku 2009 zdůrazňuje, že cesta ven z krize může vést jen za pomoci společné evropské politiky a spolupráce Velké Británie s ostatními členskými státy EU. V manifestu z roku 2009 strana dokonce přichází s výzvou: „*Potřebujeme EU k tomu, aby se naše ekonomika mohla vzpamatovat*“ (Conservative Party 2009: 5). Z tohoto postoje vyplývá, že Konzervativci chápou EU v otázkách ekonomické spolupráce jako příležitost, jak pomoci britské ekonomice a obecně ekonomikám členských zemí. Součástí postoje je přímá podpora jednotného trhu v rámci EU, jehož cílem je volný pohyb osob, zboží, služeb a kapitálu.

Společný trh je chápán jako prostředek k tomu, aby EU byla ekonomicky konkurenceschopná v globálním měřítku. Za klíčové oblasti trhu, ve kterých by měly evropské země spolupracovat, jsou považovány oblasti energie, komunikace, finančních služeb a oblast zadávání veřejných zakázek. Konzervativci se také přímo zavazují ke spolupráci s Evropskou komisí a Evropským parlamentem, aby zajistili zjednodušení pro malé a střední podniky, kterým by zároveň napomohli vstupovat na evropský trh. Takovéto zjednodušení v rámci jednotného trhu má za cíl usnadnit spolupráci mezi členskými státy (Conservative party 2009: 11). Konzervativci zároveň upozorňují, že globální trh je mnohem více náchylný na vnější rizika. Proto se i přes podporu společného trhu staví proti EU jako „super regulátorovi“ v oblasti harmonizace daní²⁰.

---

²⁰ „*Harmonizace daní v EU má přispívat k posílení společného trhu, ztraktivnění EU pro investory a pracující. Přímé daně jsou v zásadě ve výlučné kompetenci členských států. Vyššího stupně harmonizace a koordinace dosáhly členské státy EU v oblasti nepřímých daní, které mají bezprostřední dopad na volný pohyb zboží a služeb. Již řadu let jsou platná společná ustanovení o minimálních sazbách a daňovém základu u DPH a spotřebních*

V oblasti ekonomiky/obchodu shledávají Konzervativci spolupráci za důležitou, nicméně za ještě důležitější považují, aby si rozhodující slovo udržely národní orgány, které mohou dynamičtěji reagovat na potřeby domácího trhu. V rámci podpory fungování jednotného trhu je nutné podpořit zejména malé a střední podniky, které tvoří velké procento britského soukromého sektoru (Conservative Party 2009: 12). Mimo spolupráce s Evropským parlamentem a Komisí se Konzervativní strana svým postojem zavazuje k podpoře výzkumu a evropských inovačních projektů (Conservatives 2009: 13). Podpora volného obchodu, optimistický postoj k ekonomické spolupráci a podpora společných projektů pod záštitou EU je bezesporu postojem proevropské politiky. Za projevy proevropské politiky zle považovat i snahu aktivně se podílet na fungování jednotného evropské trhu. Konzervativci však tento svůj postoj často doplňují o odmítání dílčích bodů spojených s danou oblastí. V otázkách společného trhu se Konzervativci například staví negativně vůči společné daňové politice, která je podle EU blízce spojena s fungováním jednotného trhu (Conservative Party 2009: 5). Právě dílčí odmítání politik EU je dle Taggarta a Szczerbiaka projevem měkkého euroskepticismu.

Navzdory podpoře jednotného trhu se Konzervativci zavazují k tomu, že nebudou přijímat společnou evropskou měnu, tedy Euro. Společná evropská měna je považována za jeden z největších úspěchů evropské integrace a v současné době ji používá 19 z 28 členských států Společná hospodářská a fiskální politika, do níž právě euro spadá, je také přímo propojena s jednotným evropským trhem. I přes tuto provázanost si Velká Británie již při vzniku eura vyjednala výjimku z jeho přijetí (Evropská unie 2016). Konzervativci odmítají zavedení eura i nadále. Tento postoj zároveň ponechává mnohé regulační pravomoci v rukou centrální banky Velké Británie (Conservatives 2009: 12). Právě nedůvěra ve společnou evropskou měnu a neochota ji přijmout, je dalším projevem euroskepticismu uvnitř Konzervativní strany. Na druhou stranu je nutné podotknout, že Konzervativci ve svém volebním programu euro ani měnovou politiku EU nekritizují. Nicméně nalezené projevy

---

dani
(Krutílek 2015).

euroskepticismu jsou důvodem, proč postoje Konzervativní strany ke společnému evropskému trhu lze klasifikovat jako měkce euroskeptické.

V roce 2010 se strana zaměřuje zejména na ekonomickou spolupráci evropských zemí a maximálního využití výhod společného trhu. Spolupráce mezi státy dle Konzervativců zdaleka nenaplnuje možnosti, které tento trh poskytuje. Zejména je pak zmiňována oblast energetiky a energetického průmyslu, kde státy mají údajně ve své spolupráci velké rezervy. Zlepšení spolupráce má za úkol podpořit konkurenceschopnost EU jako celku a odstranit ze zemí EU chudobu. Zároveň Konzervativci podotýkají, že EU musí jako společenství hledat nové trhy a obchody i v zemích mimo Evropu. Zejména pak zmiňují transatlantické, čínské a indické trhy. Pro vstup na zmíněné trhy zdůrazňují nezbytnost vystupovat jako celek (Conservative party 2010: 113). Tento postoj není úplně typický pro euroskeptické strany, nicméně je patrné, že Konzervativci vnímají EU jako ekonomickou příležitost, proto nemají důvod ji v těchto otázkách kritizovat. Na druhou stranu je nutné si všimnout, že se Konzervativci zaměřují zejména na roli států na společném evropském trhu či v hospodářské politice.

Toto tvrzení podpořil David Cameron ve svém proslovu z roku 2013, kde uvedl, že Velká Británie nebude nikomu bránit ve vstupu do eurozóny. Přijetí jednotné měny je podle Camerona otázkou každého státu a není nezbytné překrývat hranice eurozóny s hranicemi ekonomické spolupráce nebo s hranicemi jednotného trhu. Podobný postoj Cameron i Konzervativci zastávají i v dalších ekonomických otázkách. Typický je odměřený postoj a neochota účastnit se spolupráce v ekonomických otázkách, které by odebraly pravomoci britskému parlamentu. Tento postoj je patrný v Cameronově podpoře vzniku bankovní unie, sám však zdůrazňuje, že Velká Británie se jí účastnit nebude. Důvodem podle Camerona je fakt, že Velká Británie nevyužívá a ani nemá v plánu využívat společnou evropskou měnu (GOV. UK 2013) Konzervativní stranu lze v těchto otázkách charakterizovat jako měkce euroskeptickou, která odmítá přijetí eura, stejně tak jako odmítání podílet se na krocích, které s jednotnou evropskou měnou přímo souvisí. Zároveň však odmítání dílčích kroků nevede k popírání funkčnosti či přínosu členství v EU pro Velkou Británii.

Britští Konzervativci v Evropském parlamentu byli v této oblasti velice aktivní při vzniku Smlouvy o stabilitě, koordinaci a řízení v hospodářské a měnové unii. Euroskeptický postoj Konzervativců měl za následek zejména snahu o snížení vlivu evropských institucí na signatáře této smlouvy (Miller 2012: 52). Vytyčeného cíle však Konzervativci nedosáhli a Smlouva o stabilitě, koordinaci a řízení v hospodářské a měnové unii byla 25 členskými státy podepsána 30. ledna 2012. Smlouva zároveň upozorňuje na sankce, které mohou být vedeny vůči zemím eurozóny, které smlouvu nebudou dodržovat (Vláda České republiky 2012: 16). David Cameron v roce 2013 tuto smlouvu odmítl se slovy, že je stavěná primárně pro státy, které jsou součástí eurozóny. Cameron navíc jasně odmítl, aby evropské instituce měly pravomoc rozhodovat o otázkách britské fiskální politiky (Miller 2012: 11). David Cameron však také v roce 2013 jasně zdůrazňuje, že společný trh je základním prvkem evropské politiky, stejně tak jako jedním z hlavních důvodů, proč by Velká Británie měla i nadále setrvávat v EU. Cameron ve svém projevu zároveň upozorňuje na to, že by Velká Británie měla hrát hlavní roli na tomto společném trhu (GOV. UK 2013).

V roce 2014 je patrný posun Konzervativní strany k větší míře euroskepticismu. Již od úvodu svého manifestu 2014 zdůrazňují podporu britské ekonomické nezávislosti, přičemž tento pojem do té doby nebyl Konzervativní stranou příliš využíván. Jasným důkazem, že v rámci Konzervativní strany opadá optimismus v otázkách ekonomické spolupráce v rámci EU a strana se spíše zaměřuje na národní rovinu, je tvrzení: „*Silnější domácí ekonomika, obnovený respekt v zahraničí, opravdová změna.*“ (Conservative party 2014: 4). Touha po změně fungování ekonomické spolupráce v rámci EU je dlouhodobým cílem Konzervativců, který by měl Velké Británii napomoci v dalším ekonomickém růstu²¹. Důležitou roli by měli hrát v oblasti spolupráce zejména státy, které dle Konzervativců delegují až příliš často své pravomoci na EU (Conservative party 2014: 9). I přes posun k větší míře euroskepticismu shledávají

---

²¹ I přesto, že Velká Británie odmítla v předchozích letech podepsat fiskální pakt, tak si její ekonomika v letech 2012–2014 polepšila, což dokazuje růst HDP, snížení deficitu a také snížení nezaměstnanosti.

Konzervativci EU jako přínos pro domácí ekonomiku, dojde-li ke změně fungování spolupráce mezi státy i mezi státy a institucemi EU. Jednotný evropský trh shledávají i nadále vzhledem k velkému počtu „zákazníků“ jako prostředek k ekonomickému růstu, zároveň také podporují rozšiřování spolupráce na severoamerické a asijské trhy (Conservative party 2014: 11).

Pro volby do dolní sněmovny britského parlamentu v roce 2015 si strana zachovala své postoje z voleb do Evropského parlamentu 2014. V rámci tohoto kritéria nedošlo k žádnému názorovému posunu. Patrně je pouze opadnutí nadšení z jednotného evropského trhu z let 2009 a 2010. Růst euroskeptických myšlenek Konzervativci spojují s tím, že odmítání určitých evropských politik nese své ovoce. Od konce roku 2010 vzniklo více než 1,7 milionu pracovních míst v soukromém sektoru (Conservative party 2014: 28).

Ve vymezeném časovém období v ekonomických otázkách je u Konzervativní strany možné nalézt prvky jak proevropské politiky, tak euroskeptické. Euroskeptické prvky se však obvykle týkají pouze dílčích bodů a jsou často propojeny s hlavním bodem britského euroskepticismu v oblasti ekonomiky – odmítáním vstupu do eurozóny. Proto, že se jedná pouze o odmítání dílčích politik, postoj Konzervativní strany i v této oblasti může být klasifikován jako mírně euroskeptický.

2.3. Migrační politika Konzervativní strany ve vztahu k EU

Otázka ochrany hranic a migrace do země se v průběhu let stala jedním z klíčových témat britských politických stran. Tradičně je tématům migrace a ochrany hranic věnován velký prostor ve stranických manifestech. Toto téma je také úzce propojeno s postoji Konzervativní strany i v dalších otázkách, zejména se jedná o otázky týkající se domácí ekonomiky a bezpečnostní politiky. Velká Británie dlouhodobě odmítá plně se podílet na fungování Schengenského prostoru. Britové si spolu s Iry vyjednali výjimku ze Schengenských smluv. Tato výjimka Velké Británii a Irsku povoluje i nadále provádět kontroly na svých hranicích (Machotková 2016). Tento prvek se dle Taggartovy definice euroskepticismu dá charakterizovat jako euroskeptický, nicméně pro naplnění cílů práce je

důležité, jak Konzervativci dále pracují s tímto postojem a jak se staví k otázkám spojených s migrací. Přestože Velká Británie v historii odmítla a stále odmítá stát se součástí Schengenského prostoru²², spolupracuje se zeměmi EU v rámci policejní a soudní kooperace, boje proti drogám a zapojení do Schengenského informačního systému (Machotková 2016).

Konzervativní strana se pro volby do Evropského parlamentu v roce 2009 zaměřuje hned na několik výše zmíněných bodů. Konzervativci se svým postojem zavazují ke spolupráci v bezpečnostní politice EU a v otázkách boje s terorismem. Důležité v tomto postoji je jedno „ale“. Konzervativci v otázce spolupráce vidí jako klíčové zejména národní zájmy a jejich vzájemné uznání.

Konzervativci se přímo staví proti harmonizaci azylové politiky a podporují zachování vízové povinnosti. Všechny tyto prvky dílčího odmítání evropské politiky či spolupráce lze klasifikovat jako euroskeptické.

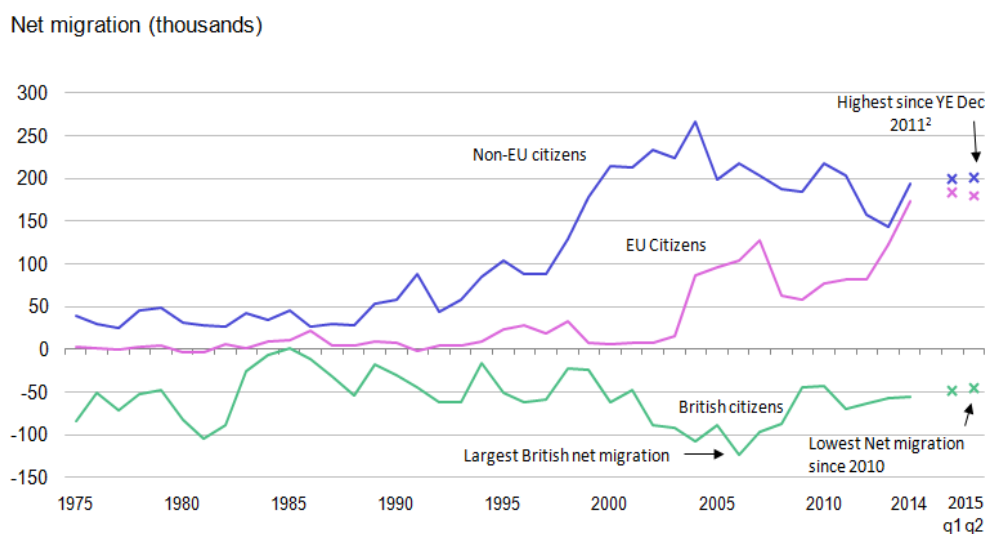
Distancovanost postoje konzervativní strany nejlépe vystihuje věta z manifestu 2009 *„Budeme s Evropskou unií blízce spolupracovat, ale pouze za předpokladu, že nás tato spolupráce nebude zavazovat k tomu, abychom se dané věci přímo účastnili.“* (Conservative party 2009: 24). Tento postoj, i přestože mluví o zachování spolupráce, lze považovat za projev měkkého euroskepticismu, tak jak jej definoval Taggart a Szczerbiak. Navzdory tomu, že Konzervativci podporují setrvání Velké Británie mimo Schengenský prostor, uvádějí, že migrace do země je pro ní přínosem. Tato migrace však podle Konzervativců musí být regulována.

V manifestu pro rok 2010 si Konzervativci kladou za úkol snížit migraci do země na úroveň, ve které se nacházela v devadesátých letech dvacátého století. Nárůst migrace od konce devadesátých let dokumentuje přiložený graf č. 1. Z tohoto grafu vyplývá, že migrace dosáhla ve vymezeném časovém úseku několika stovek tisíc migrantů ročně. Konzervativci chtějí toto číslo snížit na desítky tisíc migrantů. Velké Británie by měla hlavně přilákat vzdělané lidi, kteří zde budou pracovat (Conservative Party 2010: 21).

---

²² Pokud by se Velká Británie stala součástí Schengenského prostoru, musela by upustit od kontrol na svých hranicích (Evropská komise 2014).

Graf č. 1

Zdroj: Office for National Statistic 2015

V postoji k migraci do země se Konzervativci zaměřují zejména na omezení počtu migrantů ze zemí mimo EU a v jejich postojích není možné nalézt žádné vymezení se proti evropské politice. Konzervativci se spíše soustředí na to, jak integrovat migranty do britské společnosti a také, jak přilákat a podpořit zahraniční studenty ve studiu na britských školách (Conservative Party 2010: 21). Konzervativní strana podporuje rozšiřování EU o další členy, nicméně požaduje zavedení nových mechanismů, aby se zabránilo velké migraci z nových členských zemí (Conservative party 2014: 14). Konzervativní strana z růstu migrace do země viní předchozí Labouristické vlády²³, spíše než že by vystupovala vůči Evropské unii.

Reformy, které Konzervativci prosadili od roku 2010 do roku 2014, zapříčinily nejnižší migraci do země od roku 1998 (Conservative Party 2014: 34). Tento úspěch podtrhují tvrzením, že je pro Velkou Británii nezbytné i nedále setrvat mimo Schengenský prostor. Na druhou stranu Konzervativní strana jednoznačně podporuje volný pohyb pracovníků v rámci EU, tento pohyb je přínosem jak pro potenciální zaměstnance, tak pro zaměstnavatele.

Konzervativci svůj euroskeptický postoj vůči Schengenskému prostoru obhajují tím, že kontrola hranic je jediná cesta, jak zabránit

²³ Labouristé byli ve Velké Británii vládní stranou od roku 1997 až do předčasných voleb v roce 2010.

zneužívání volného pohybu osob ilegálními migranty v rámci cestovního ruchu (Conservative Party 2014: 34). V roce 2015 se kvůli probíhající Syrské krizi stává migrace ústředním tématem ve většině členských zemích EU. Konzervativní strana se staví otevřeně k vojenskému řešení Syrské krize a boji proti ISIS. Ve spojitosti s tímto konfliktem je nutné vyjednat si na EU větší pravomoci v otázkách deportace zločinců a zabránění opětovnému vstupu na území Velké Británie (Conservative Party 2015: 30). Vzhledem k tomu, že již dříve bylo cílem Konzervativců snižovat migraci do země, zmíněný konflikt a hrozící migrační krize výrazně neovlivnili postoj strany k danému tématu. Konzervativní strana i nadále podporuje řízenou migraci do země s cílem zabránit zneužívání sociálního systému Velké Británie (Conservative Party 2015: 29).

Ani v čase, kdy se Evropská unie a svět musí vypořádat s rostoucím konfliktem v Sýrii, se Konzervativci nijak přímo nevymezují vůči migrační politice EU či volnému pohybu osob v rámci Schengenského prostoru. Vrcholem euroskeptických myšlenek je tedy neochota stát se součástí Schengenského prostoru. V otázkách migrační politiky se Konzervativci zaměřují zejména na domácí politickou scénu a kritiku Labouristických postojů k otevření britských hranic.

3. Analýza postojů UKIP k otázkám evropské integrace v letech 2009-2015

Britská Strana nezávislosti Spojeného království se již od svého vzniku formovala jako strana vystupující proti prohlubující se evropské integraci s cílem vyvést Velkou Británii z Evropské Unie. Vzhledem ke svým postojům vůči evropské integraci bývá strana často řazena mezi euroskeptické single-issue strany. Důvodem pro tuto kategorizaci také může být, že Strana nezávislosti Spojeného království zakotvila do svého dlouhodobého volebního programu 10 bodů, proč by měla Velká Británie vystoupit z Evropské unie. Za tyto důvody UKIP uvádí:

1. Konec příspěvků Velké Británie do společné evropské pokladny. Odchod z EU by Velké Británii ušetřil mnoho finančních prostředků.
2. Přesunutí pravomocí zpět do Westminsteru. Britové by si tak přímo volili své zástupce, kteří by hájili pouze britské zájmy.
3. Výhradní právo Velké Británie rozhodovat o své zemědělské a rybářské politice.
4. Opuštění společného evropského trhu, které přinese zjednodušení byrokracie.
5. Setrvání v EU již dále není výhodné, protože nejde o zónu volného obchodu, ale protekcionistickou celní unií.
6. Odchod z EU, ve které má hlavní slovo Francie a Německo. Hlas Velké Británie navíc slábne po každém rozšíření.
7. Odchod z EU je nezbytný, protože zabrání přijetí jednotné měny, stejně tak jako přenášení pravomocí na Evropskou centrální banku.
8. Odchod z EU, který umožní Velké Británii udržet kontrolu nad ozbrojenými silami a státními hranicemi.
9. Odchod z EU donutí Velkou Británii upustit od jedinečného, staletí udržovaného demokratického a právního systému.
10. Lepší budoucnost pro další generace, které již nebudou muset nijak přispívat do Evropské unie. (Kaniok 2006: 119).

S těmito body strana pracuje, nebo na ně alespoň částečně odkazuje ve všech svých manifestech. Z výše uvedených bodů je patrná kritika celkového fungování Evropské unie a snaha vystoupit z ní. Toto principiální odmítání fungování EU s cílem vystoupit je jasným projevem tvrdého euroskepticismu, podle dříve uvedené Taggartovy definice.

3.1. Postoje UKIP k fungování EU a otázce britské budoucnosti v EU

Strana do voleb do Evropského parlamentu 2009 a do dolní komory britského parlamentu 2010 vstupuje s manifesty postavenými právě na odmítání diktátu Evropské unie. Strana údajně může veškerou svou politiku vykonávat pouze, nebude-li se muset za své kroky zodpovídat EU (UKIP 2009). To je důvodem, proč UKIP vidí odchod z EU jako jediné správné řešení. Strana spojeného království se tímto postojem vymezuje i vůči dalším britským politickým stranám, zejména pak vůči proevropským Labouristům a Liberálním demokratům. UKIP uvádí, že v tomto ohledu je politika Konzervativní strany o něco lepší, nicméně nepovažují ji za dostačující. To, že je vystoupení z EU jediným správným řešením pro Velkou Británii, dokládá strana tvrzením, že je to přáním britském národa. Podle UKIP si vystoupení z EU přeje okolo 55 % Britů (UKIP 2010: 2). Již od úvodu manifestu pro volby do Evropské parlamentu v roce 2009 je patrné, že strana principiálně odmítá veškeré fungování EU spíš než, že by se zaměřovala na konkrétní problémy spojené s britským členstvím v EU.

Velká Británie je kromě Evropské unie, také členem skupiny G8 a G20, Mezinárodního měnového Fondu, Světové banky, Světové obchodní organizace, Commonwealthu a NATO a v neposlední řadě je jedním z pouhých pěti stálých členů Rady bezpečnosti OSN. Všechny výhody, které z členství ve zmíněných organizacích plynou, jsou zastíněny nevýhodnými podmínkami britského členství v EU. I přesto, jakou velmocí je Velká Británie v globálním měřítku, v rámci Evropské unie má pouze 9 % rozhodovacích hlasů (UKIP 2010: 3). Podle Strany nezávislosti Spojeného království by Velká Británie měla obnovit větší spolupráci se zeměmi Commonwealthu, které údajně s Velkou Británií sdílejí více

společných hodnot (UKIP 2010: 11). Z těchto postojů je patrné, že UKIP nevidí v členství v Evropské unii budoucnost a zaměřuje se na jiné mezinárodní organizace.

Jak již bylo dříve zmíněno, po parlamentních volbách 2010 oznámil lídr Konzervativní strany, David Cameron, možnost konání referenda. Oficiálně konání referenda potvrdil Cameron v roce 2013 v již několikrát citovaném projevu pro stanici Bloomberg. Tento projev podle lídra strany UKIP, Nigela Farage, znamená hledání nové cesty vztahu k EU. I když je Farage spokojen s vyhlášením referenda, na svém oficiálním twitterovém účtu oznámil, že konání referenda v dalším volebním období je příliš vzdálené (Twitter Nigel Farage 2013). Všechny tyto zmíněné projevy jsou klasifikovatelné jako tvrdý euroskepticismus.

UKIP na fungování EU jako celku nenachází nic výhodného a pozitivního pro Velkou Británii. V případě vystoupení z EU požadují vytvoření bilaterálních smluv a výhod stejných jako ty, které si vyjednalo Švýcarsko (UKIP 2010: 11). Dříve se strana vymezovala pouze vůči britskému členství v EU jako takovému, v roce 2014 však přichází s tvrzením, že lepší EU není jejich cílem a jakékoliv snahy na zlepšení fungování EU jsou zbytečné. Proto UKIP vidí jako řešení pouze BREXIT (UKIP 2014). Tento projev je však jasným projevem lhostejnosti a absolutního odmítání jakéhokoliv fungování Evropské unie. Ve vztahu k legislativnímu procesu Evropské unie UKIP kritizuje také velký počet přijatých zákonů od roku 2010. K této kritice Strana nezávislosti Spojeného Království dodává, že Evropská unie bude i nadále své pravomoci rozšiřovat, což je nežádoucí stejně jako vytváření „bližší unie“ (UKIP 2014).

Pro volby do dolní komory britského parlamentu v roce 2015 nastává v celkovém konceptu politiky UKIP významná transformace ze single-issue strany na stranu, které se již věnuje širokému spektru témat a nejen problematice britského členství. I přes tuto stranickou transformaci si však Strana nezávislosti Spojeného království zachovává svůj negativní postoj vůči fungování EU²⁴. Strana i nadále požaduje vystoupení z Unie,

---

²⁴ Lídr strany UKIP, Nigel Farage, dokonce v roce 2014 odsoudil podobu manifestu z roku 2010 (Graham 2014).

keré vidí jako jediné výhodné řešení otázky britského členství (UKIP 2015: 3). UKIP se také brání nařčení z toho, že se jedná o „anti-evropskou“ stranu. Podle jejich programu se jedná pouze o stranu odmítající další politickou integraci. Strana nezávislosti Spojeného království uvádí, že problémem členství v EU je jeho transformace od roku 1972. V tomto roce vstupovala Velká Británie do unie, která s sebou nesla zejména společný trh. V současné době se však jedná o politickou unii, která ovlivňuje každodenní život ve Velké Británii (UKIP 2015: 70).

V případě britského odchodu se UKIP zavazuje k navázání bilaterálních smluv s členskými státy a zrevidování platných smluv implementovaných na základě britského členství v EU. Proto je nutné, aby Brexit probíhal koordinovaně a dal vzniknout i novým smlouvám mezi Velkou Británií a EU (UKIP 2015: 71). Tento postoj je uvolněním radikálních tvrzení z předchozích let, nicméně postoj a cíl Strany nezávislosti Spojeného království zůstává stále stejný. Vzhledem k tomu, že se postoj v průběhu časového období nikterak nezměnil, lze na základě získaných údajů UKIP zařadit mezi strany tvrdě euroskeptické. Po transformaci strany pro volby 2015 již však nelze hovořit o straně single-issue.

3.2. Postoj UKIP k jednotnému evropskému trhu a ekonomické spolupráci

Strana nezávislosti Spojeného Království svůj negativní postoj vůči Evropské unii často spojuje s ekonomickými otázkami. Zejména v počátcích analyzovaného období (kdy je UKIP klasifikovatelná jako strana single-issue²⁵), upozorňuje strana na finanční nevýhodnost členství v každém aspektu. V předvolebních manifestech pro roky 2009 a 2010 je možné nalézt silnou kritiku postavenou na finančních částkách, které Velká Británie každoročně investuje do EU.

Odchod z EU by údajně ušetřil 6,4 miliard liber, které Britové ročně ze své kasy posílají do EU. Další peníze by údajně ušetřila Británie na zjednodušení byrokracie. Náklady na vedení dodržování té evropské strana

---

²⁵ Kritika ekonomických otázek spojených s britským členstvím v EU stranu provází již od jejího vzniku, viz 10 důvodů proč vystoupit z EU.

vyčísluje na 106 miliard liber za rok 2008. Do roku 2018 by tyto náklady měly vzrůst až k 356 miliardám. Politika Evropské unie dle UKIP dusí britskou ekonomiku, proto UKIP navrhuje zejména reformy daňové politiky a sociální politiky nezávislé na EU (UKIP 2010: 3). Celá tato kritika má za úkol v lidech vyvolat euroskeptické pocity a touhu po vystoupení z EU. Přičemž v roce 2010 UKIP uvádí, že je jedinou stranou, která se reálně snaží o odchod z Evropské Unie.

V otázce společného trhu si UKIP pro Británii představuje nastolení takzvaného švýcarského modelu²⁶. To by pro Velkou Británii znamenalo vytvoření velkého množství bilaterálních smluv jak s jednotlivými státy, tak přímo s EU. Za pomocí smluv s EU by Velká Británie získala po švýcarském vzoru přístup na společný evropský trh. Uzavřením takovýchto smluv by se podle UKIP Velká Británie stala největším partnerem EU v rámci jednotného trhu (UKIP 2010:10). Z tohoto postoje je patrné, že se UKIP snaží udržet v kontaktu s EU, avšak díky svým euroskeptickým postojům strana stále vidí odchod z Evropské unie jako nejlepší možné řešení. Zároveň je z manifestu 2010 patrné, že se strana více zaměřuje na to, jak si udržet ekonomické výhody, které plynou z jednotného evropského trhu. Strana nezávislosti Spojeného království je zároveň přesvědčena o tom, že Velká Británie je dostatečně soběstačným státem, který by měl s EU spolupracovat, tak aby to bylo výhodné pro obě strany.

Lídr Strany nezávislosti Spojeného království kritizuje v následující letech zejména body, které tehdejší předseda Evropské rady Herman van Rompuy vydal 26. června 2012. Podle těchto bodů by se EU měla primárně zaměřit na:

1. Vytvoření finančního rámce tento rámec by měl přenést dohled nad finančními trhy na Evropskou unii a napomoci zajištění základních ekonomických mechanismů.

---

²⁶ Se Švýcarskem uzavřela EU více než 120 odvětvových dvoustranných smluv, které z velké části obsahují stejná ustanovení jako ta, jež přijímají země Evropského Hospodářského Prostoru v oblasti volného pohybu osob, zboží, služeb a kapitálu. Po iniciativě z února 2014 zaměřené proti imigraci, jejíž výsledky zpochybnily zásadu volného pohybu a jednotného trhu, které jsou základem těchto bilaterálních vztahů, však došlo k jejich vážnému poškození (Evropský parlament 2016).

2. Vytvoření integrovaného rozpočtového rámce - tento rámec by měl mít za úkol koordinovat fiskální politiku na národní i evropské úrovni.
3. Vznik integrovaného hospodářského rámce, který bude mít za úkol zajistit dostatečnou kooperaci na národní a evropské úrovni pro lepší fungování hospodářské a měnové unie.
4. Zajistit jedno fungování v otázkách solidarity společné politiky EU (Generální sekretariát Rady 2013).

Tři z těchto čtyř základních bodů budoucího fungování EU se týkají výhradně ekonomických otázek a jsou blízce spojeny s fungováním jednotného evropského trhu. Důležité je, že všechny tyto otázky podrobuje UKIP kritice, jakožto další prohlubování „bližší unie“. Tato kritika je zakončena slovy „*Stejně jako žena nemůže být jen trochu (nebo částečně) těhotná, tak země EU nemohou být jen částečně členem*“ (Farage 2016: 10–11). Takto UKIP odůvodňuje svůj tvrdě euroskeptický postoj.

V roce 2015 se Strana nezávislosti Spojeného království zaměřuje i na jiná témata než pouze kritika EU a snaha z ní vystoupit. Názorové postoje k EU ani evropské ekonomice se však nijak nemění. Strana i nadále kritizuje EU, která údajně brzdí britskou ekonomiku a jako jediné řešení UKIP i nadále vidí vystoupení z EU. I nadále strana operuje pouze s pozitivními dopady BREXITU. Členství v Evropské unii vidí naopak pouze negativně (UKIP 2015: 7-8). Vzhledem k tvrdě evropským postojům strany se UKIP ve svých programech nijak nevěnuje otázce jednotné měny, natož otázce jejího přijetí. I přesto, že UKIP ve svých programech přímo neuvádí žádná pozitiva, která by britské členství v EU mohlo přinášet, je patrné, že se právě v otázkách společného trhu nechce vzdát spolupráce. Je patrné, že UKIP si přeje vystoupení z EU, které je založeno spíše na politických názorech strany, než že by si strana úplně se distancovat od EU. Principiální odmítání všech aspektů fungování jednotného trhu je jasným projevem tvrdého euroskepticismu. Tato kategorizace strany je navíc podložena i tím, že UKIP vnímá vystoupení z EU jako nezbytný krok pro případnou spolupráci s EU.

3.3. Migrační politika UKIP ve vztahu k EU

UKIP se otázkou ochrany hranic a migrační politikou Velké Británie zabývá velice dopodrobna. Strana vidí Evropskou unii jako hlavní příčinu toho, proč rapidně roste migrace do země. Podle údajů, které strana uvádí, přišlo do Velké Británie mezi lety 1997 a 2010 více než 2,5 milionu imigrantů. Další milion ekonomických migrantů údajně v zemi žije nelegálně. Tento nárůst migrace je podle strany UKIP důkazem toho, že Velká Británie postupně ztrácí kontrolu nad svými hranicemi. Oslabení kontroly hranic také může vést k nárůstu počtu trestně stíhaných osob z ostatních zemí EU na území Velké Británie. Rostoucí migrace do země, nesoucí s sebou bezpečnostní rizika, je nežádoucím důsledkem unijní politiky. UKIP jako jediné řešení této otázky vidí odchod z Evropské unie (UKIP 2010: 5). Strana nezávislosti Spojeného království vůbec nebere v potaz fakt, že by Velká Británie mohla být lákavou destinací například kvůli rostoucí britské ekonomice, či platovým podmínkám. To, že UKIP vidí EU jako jedinou příčinu vysoké migrace do země, je projevem tvrdě euroskeptických postojů strany pro volby v roce 2009 a 2010.

UKIP si v této otázce klade za cíl zastavení masové a nekontrolovatelné migrace do země. Počet přijímaných přistěhovalců by dle stranické strategie neměl převyšovat 50 000 lidí ročně. Velká Británie by také měla zcela obnovit kontrolu svých hranic. To by v praxi znamenalo zavedení vízové povinnosti. Lidé, kteří by do země mířili za prací, by potřebovali získat časově omezené pracovní povolení. Naopak lidé, kteří by cestovali do země například na dovolenou, by potřebovali krátkodobé vízum. Pohyb po území Velké Británie bez platného povolení by měl dle UKIPu být kvalifikován jako trestný čin (UKIP 2010: 5). Takováto opatření by ve vztahu k zemím EU byla jasným signálem snahy izolovat Velkou Británii. Zároveň je tento bod stranického programu v rozporu se základními principy, na kterých EU stojí. Díky tomu, že Velká Británie nemůže plně kontrolovat své hranice, tak musí být dle UKIP denně vyhrazeno 260 domů pro přistěhovalce. Tento nárůst vede k nežádoucí zástavbě zemědělských ploch. (UKIP 2010: 12). Důležitým bodem v tomto postoji je, že UKIP nevnímá jako pozitivní nárůst poptávky po domech, ale

opět euroskepticky prosazuje vystoupení z EU, jako jediné možné řešení nárůstu přistěhovalců v zemi.

Euroskeptické postoje v otázkách ochrany britských hranic a imigrace se staly několikrát terčem kritiky jak z řad britských politiků, tak například velvyslanců jednotlivých členských zemí působících ve Velké Británii. Jako příklad lze uvést polského velvyslance Witold Sobków, který apeloval na britského premiéra Davida Camerona, aby pro řešení nárůstu počtu přistěhovalců nepoužíval politiku, kterou navrhuje Strana nezávislosti Spojeného Království (Wintour 2014). I přes kritiku si strana i nadále uchovala euroskeptický postoj a výrazně jej nezměnila ani pro volby do Evropského Parlamentu 2014. V manifestu pro tyto volby jde strana se svými euroskeptickými názory ještě dál. UKIP přichází s kritikou vlády za otevření hranic pro rumunské a bulharské občany, kteří nyní mohou do země volně cestovat. Zároveň pak strana varuje před pozitivním postojem ostatních stran k rozšiřování EU. V případě, že by se Evropská unie rozšířila o země z Balkánského poloostrova či Turecko, znamenalo by to, že i občané těchto zemí by měli volný vstup do Velké Británie. Přisun těchto přistěhovalců by měl přímý vliv na nezaměstnanost mladých lidí, stagnující platy, zatímco náklady na bydlení by rostly. Jedinou cestu jak této masové migraci zabránit vidí UKIP stále v odchodu z Evropské unie (UKIP 2014).

V roce 2015 UKIP přichází s další kritikou EU a také vlády Liberálních demokratů s Konzervativci. Strana kritizuje, že britská vláda nedodržela slib týkající se snižování počtu migrantů, jenž proudí do země. V tomto bodě je zaznamenán mírný posun v názorech UKIP, který je způsoben již několikrát zmíněnou transformací ze single-issue strany. Názorové postoje strany se však příliš nezměnily²⁷ a UKIP zůstává i nadále tvrdě euroskeptickou stranou, ale více se vymezuje vůči tradičním politickým stranám²⁸. UKIP v roce 2015 přichází s tvrzením: „*migrace není o rase; je to o prostoru. Přistěhovalci nejsou problém; problém je současný imigrační systém, který je nefunkční.*“ (UKIP 2015: 11). Ke kritice

---

²⁷ Rozpracování jednotlivých postojů se však prohloubilo a v mnoha ohledech lze postoje strany považovat za méně radikální.

²⁸ V manifestu 2015 přichází UKIP s kritikou Labouristických vlád Tony Blaira a Gordona Browna. Stejně tak strana kritizuje současnou vládu Davida Camerona.

evropského systému UKIP dodává, že současný systém EU jde proti přání většiny Britů. Navíc strana zdůrazňuje i fakt, že systém protěžuje Evropany, které nikdo neevviduje, tudíž britská vláda ztrácí přehled, kolik lidí putuje do země a kolik z ní naopak odchází (UKIP 2015: 11).

V tomto roce UKIP poprvé přichází s novým bodem v otázkách řešení problému migrace do země. Strana navrhuje odstoupení od evropského systému a navrhuje využívání australského modelu²⁹. Australský systém spočívá v přidělení bodů žadatelům o azyl na základě jejich dovedností a možností uplatnit se. Systém je spravedlivý ke všem žadatelům a nijak nezvýhodňuje Evropany (UKIP 2015:12). I nadále však UKIP vidí, jako jediné řešení odchod z Evropské unie. V rámci tohoto předvolebního programu strana navazuje na svůj předchozí návrh na zavedení vízové povinnosti pro vstup do Velké Británie.

Důležitá změna v postoji strany k otázce migrace nastává pro případ případě, že Velká Británie opravdu vystoupí z Evropské Unie. V tomto případě by všichni evropští občané, kteří mají v době konání referenda trvalé bydliště ve Velké Británii, mohli v zemi zůstat, i nadále by zde mohli pracovat a po pěti letech by mohli žádat o britské občanství. UKIP přiznává, že kontrolovaná migrace může být přínosná pro Velkou Británii a zároveň vyzdvihuje britský národ jako jeden z nejotevřenější a nejtolerantnějších (UKIP 2015: 13). I přesto, že je patrný posun v přístupu UKIPu k řešení této otázky, jako primární cíl zde stále figuruje odchod z EU. Proto je nezbytné stranu i přes její transformaci a méně radikální názory zařadit mezi strany tvrdě euroskeptické.

---

²⁹ O aplikaci australského modelu ve spojení s kanadským modelem se strana zmiňovala již v roce 2010. V tomto roce jej však strana přímo zahrнула do svého programu.

4. Komparace postojů Konzervativců a UKIP k vybraným kritériím

Tato část práce slouží pro nalezení odpovědi na otázku, zda se vybrané strany názorově protínají, popřípadě v jakých bodech se rozcházejí v pohledu na EU. V předešlé kapitole bylo prokázáno, že Konzervativní strana i Strana nezávislosti spojeného království mohou být svými názory řazeny do kategorie euroskeptických stran. V každém z vybraných kritérií byl u každé nalezen minimálně jeden z projevů euroskepticismu v podobě, jak jej definují autoři Taggart a Szczerbiak.

4.1. Komparace názorů vybraných stran na fungování EU a otázku britské budoucnosti v Evropské unii

V předchozí části bylo prokázáno, že Konzervativní strana v letech 2009 a 2010 nevnímá britské členství v Evropské unii výlučně negativně, ale nachází na něm i výhody. Kladný postoj k členství v EU zaujímají Konzervativci i přesto, že připouštějí existenci určitých chyb či problémů, která Evropská unie má, a které musí vyřešit. Konzervativci upozorňují zejména na problém odlišnosti států a ztrátu důvěry občanů ve fungování EU. Sami přicházejí také s možnými řešeními, což lze považovat za jasný důkaz toho, že Konzervativní strana v letech 2009-2010 viděla Velkou Británii jako důležitou součást Evropské unie. Konzervativní strana Evropskou unii vidí jako funkční celek s dílčími problémy, tyto problémy se týkají zejména s přílišným přejímáním pravomocí ze strany EU³⁰ (Conservative party 2009: 10-12).

Tento postoj je absolutně odlišný od postojů Strany nezávislosti Spojeného království. Zatímco Konzervativci na základě svých postojů a dílčí kritiky EU jsou klasifikováni jako strana s měkce euroskeptickými postoji, UKIP již v letech 2009-2010 principiálně odmítá fungování EU jako celku. Zatímco Konzervativci se zaměřují na jednotlivé body, které shledávají problematickými, UKIP vidí problém v EU jako v celku. U Konzervativní strany je patrná snaha měnit fungování EU.

---

³⁰ Toto přenášení pravomocí Konzervativci i UKIP také nazývají „bližší unii“.

Právě proto je možné ve volebních programech Konzervativní strany vidět jasné oddělení přístupu k jednotlivým politikám EU. U Strany nezávislosti Spojeného království je patrná kritika celkového fungování EU, na které poté strana navazuje kritikou jednotlivých bodů fungování EU. UKIP nejdříve odsoudí EU, jako nefunkční celek a následně se zabývá důvody. Tento přístup je také důvodem, proč je strana již od roku 2009 kategorizována jako tvrdě euroskeptická. UKIP také přímo nehovoří o konání referenda ve svých programech, zaměřuje se pouze samotné vystoupení z EU. Zatímco Konzervativní strana referendum postupně implementovala do svých volebních programů až od proslovu Camerona v roce 2013.

Jak bylo však zjištěno v předchozí analýze, Konzervativci nevidí referendum jako cestu ven z EU. S volbou Konzervativní strany si voliči údajně volí možnost svobodně se rozhodnout, zda chtějí zůstat členy Evropské unie či nikoliv. To je důvodem, proč tento aspekt nemůže být považován za formu tvrdého euroskepticismu jako postoj UKIP. Na základě kritiky dílčích principů EU je však nutné Konzervativce zařadit mezi měkce euroskeptické strany.

V průběhu vymezeného časového období se proto strana více zaměřuje na domácí ekonomickou situaci. Přesto, že od roku 2014 je patrný nárůst kritiky a euroskeptických myšlenek, udržuje si Konzervativní strana pozitivní vztah k jednotnému evropskému trhu³¹. I v tomto kritériu je nutné podotknout, že zde dochází k prolínání pozitivních a negativních postojů ve vztahu k Evropské unii. Názorový posun je i u tohoto kritéria však minimální.

4.2. Komparace názorů vybraných stran na společný evropský trh a ekonomickou spolupráci

V otázkách spojených s jednotným evropským trhem se zkoumané strany až na drobné detaily rozcházejí. Zatímco Konzervativní strana vnímá jednotný trh jako příležitost k dosažení ekonomických cílů, UKIP jeho přínosnost zpochybňuje, pokud by měla být Velká Británie i nadále členem

---

³¹ Konzervativci připouštějí, že je nezbytné provést určité změny v jeho fungování.

EU. Je tedy patrné, že UKIP nevidí společný trh jako problém. Problémem podle UKIP je princip samotného členství v EU a politika EU spojená s jednotným trhem. Obě strany se tedy snaží maximalizovat profit Velké Británie za pomoci přístupu na společný trh. Navzájem se však strany rozcházejí v tom, jak tohoto cíle dosáhnout. Zatímco Konzervativní strana vidí ve fungování jednotného trhu dílčí problémy, které je nutné pro maximální zisk vyřešit, Strana nezávislosti Spojeného království se distancuje od řešení jakýchkoliv problémů.

Pro UKIP tedy není důležitý fungující společný trh, ale jakákoliv maximalizace zisku. I přes prokázané euroskeptické postoje Konzervativní strany v otázkách institucionálního fungování EU jsou Konzervativci ochotni spolupracovat právě s evropskými institucemi na řešení problémů. Zároveň je pro Konzervativce nutné, aby tato řešení vedla k větší konkurenceschopnosti EU. Mezi euroskeptické projevy lze považovat, dlouhodobé odmítání vstupu do eurozóny či odmítnutí podepsat fiskální pakt EU. Odmítání fiskálního paktu je spojeno také se skeptickým postojem strany vůči regulacím britské ekonomiky ze strany EU (Conservative party 2010: 31). Pro UKIP konkurenceschopnost Evropské unie nehraje žádnou důležitou roli, vzhledem k tomu, že si strana i v této otázce klade za cíl vystoupení z EU. Toto vystoupení by mělo vést k osvobození Velké Británie od poplatků do evropské poklady, a zároveň by si Velká Británie po vzoru Švýcarska měla udržet přístup na společný evropský trh (UKIP 2015: 63).

Toto kritérium poukázalo na ještě větší rozdílnost v názorových postojích vybraných euroskeptických stran. U Konzervativní strany se dá v rámci tohoto kritéria hovořit o měkkém euroskepticismu, a to na základě odmítání účastnit se některých dílčích politik EU. I přes tyto postoje je nutné vyzdvihnout pozitivní vztah Konzervativců k jednotnému trhu jako celku. Toto kritérium zároveň prokázalo tvrdě euroskeptický postoj Strany nezávislosti Spojeného království. Euroskeptický postoj vychází již z předchozího kritéria, ve kterém UKIP kritizuje EU jako celek. To je důvodem, proč i v této otázce vidí UKIP jako jediné možné řešení odchod z EU.

4.3. Komparace migrační politiky vybraných stran ve vztahu k EU

Ve třetím názorovém kritériu se jedná o srovnání migračních politik vybraných stran ve vztahu k EU. Jestliže platí, že u prvních dvou kritérií se strany až na výjimky názorově rozcházejí, u třetího kritéria můžeme hovořit o největší názorové shodě. Tato shoda, však není ani zdaleka úplná. Obě strany odmítají vstup Velké Británie do Schengenského prostoru a spolu s ním otevřít britské hranice.

Konzervativci považují zachování kontrol na hranicích země jako nejlepší nástroj pro udržení řízené migrace. Řízenou migraci Konzervativní strana vnímá jako přínos pro britskou společnost. V tomto ohledu je názorový postoj Strany nezávislosti Spojeného království poněkud komplikovanější. UKIP volá po zavedení vízové povinnosti pro vstup do Velké Británie. Strana dokonce sama přichází s návrhem zavedení různých typů víz. Migraci však UKIP na rozdíl od Konzervativců chápe výhradně negativně. V roce 2015 po transformaci strany však dochází u Strany nezávislosti Spojeného království k názorové obměně. UKIP v manifestu pro volby 2015 připouští, že migrace do země je důležitá. Aby však mohla být migrace přínosem, je nezbytné nejdříve se vyčlenit z Evropské unie, a poté ji regulovat (UKIP 2015: 12). V tomto bodě se strany opět rozcházejí. Konzervativní strana na rozdíl od UKIP nepovažuje odchod z EU za nezbytný proto, aby mohla regulovat počet migrantů proudících do země (Conservative party 2015: 29). Z posledního kritéria je patrné, že se Konzervativní strana opět odmítá podílet na dílčích politikách EU.

Na druhou stranu však Konzervativci nevidí EU jako příčinu rostoucího počtu migrantů do země. I přesto, že se strany v mnohých bodech tohoto kritéria shodnou, UKIP vidí opět jako jediné možné řešení migrační otázky odchod z EU.

Závěr

Toto bakalářská práce byla zaměřena na komparaci postojů k otázkám evropské integrace u dvou britských politických stran, Konzervativní strany a Strany nezávislosti Spojeného království. Práce si kladla za cíl nejprve analyzovat postoj obou stran k vybraným kritériím/tématům týkajících se evropské integrace a následně nalézt odpověď na otázku, jaký typ euroskepticismu můžeme u zkoumaných politických subjektů nalézt. Jako hlavní teoretický koncept pro analýzu postojů obou subjektů bylo použito dělení euroskepticismu Paula Taggarta a Alekse Szerbiaka. Postoje obou politických stran byly následně srovnány s cílem nalézt názorové podobnosti či shody mezi zkoumanými stranami.

Prvním kritériem, které bylo u stran zkoumáno, je fakt, jak se dané strany staví k institucionálnímu a legislativnímu fungování EU a otázce referenda o setrvání v EU. Na základě definice Taggarta a Szerbiaka se dalo předpokládat, že měkce euroskeptické strany se budou spíše zaměřovat na dílčí postupy Evropské unie, se kterými nebudou souhlasit. Tato domněnka se potvrdila u Konzervativní strany, která nevnímá britské členství v EU jako problém, nicméně poukazuje právě na jednotlivé problémy. I přesto, že v průběhu vymezeného období Konzervativní strana implementovala do svých volebních programů slib o vypsání referenda, nedochází u Konzervativců k principiálnímu odmítání EU jako celku a snaze vystoupit z ní. I přes implementaci tohoto bodu do volebního programu Konzervativci shledávají na členství v Evropské unii i pozitivní body. V tomto kritériu je patrná snaha Konzervativců vytěžit z členství v EU maximum. Na druhé straně u tvrdě euroskeptických stran se dalo předpokládat, že budou odmítat celkové fungování EU jako celku a následně se zaměří na jednotlivé problematické body, na nichž budou poukazovat na nefunkčnost EU. Všechny tyto projevy byly nalezeny u Strany nezávislosti Spojeného království, která principiálně odmítá fungování EU s cílem vystoupit z Evropské unie. Strana již od počátku zkoumaného období ve svých volebních programech odmítá EU, na níž nevidí nic pozitivního. UKIP se však nijak nezabývá otázkou referenda, ale pouhou kritikou EU. Na základě tohoto kritéria byla Konzervativní strana

tedy zařazena mezi měkce euroskeptické strany, zatímco UKIP spadá do kategorie tvrdě euroskeptických stran.

Druhé komparační kritérium v práci se zaměřilo na postoje stran k otázkám jednotného evropského trhu a ekonomické spolupráci. I v tomto kritériu se Konzervativní strana vyprofilovala jako strana měkce euroskeptická. Konzervativní strana má zejména k jednotnému trhu jako k celku kladný vztah. Pro Konzervativce znamená volný trh příležitost, jak podpořit ekonomický růst Velké Británie. Jak bylo prokázáno v analytické části, důležitá je zejména neochota strany podílet se některých dílčích politikách EU spojených s fungováním jednotného trhu. Měkký euroskepticismus v postojích Konzervativní strany také jasně reflektuje vnímání eura jako společné evropské měny. Konzervativní strana považuje přijetí eura za věc každého státu. Z tohoto důvodu se nijak nestaví proti euru jako takovému, i když sami jeho přijetí ve Velké Británii nechtějí. U strany UKIP se podařilo opět nalézt prvky tvrdého euroskepticismu. Strana nezávislosti Svobodného království ve svých postojích odmítá jakýkoliv přínos společného trhu, pokud Velká Británie musí být členem EU. Jako nevýhodné vidí zejména příspěvky do rozpočtu EU. UKIP opět primárně požaduje vystoupení z Evropské unie a vznik Švýcarského modelu spolupráce s EU, tedy vyjednání bilaterálních smluv mezi jednotlivými státy a také mezi Velkou Británií a Evropskou unií.

V rámci třetího kritéria, se práce soustředila na migrační politiku jednotlivých stran ve vztahu k EU. Konzervativci se i v této otázce odmítají podílet na dílčích politikách EU. Zejména pak odmítají vstup do Schengenského prostoru a společnou azylovou politiku EU, zároveň Konzervativci podporují zachování kontroly na vlastních hranicích a regulování migrace do země. Díky těmto postojům lze zařadit Konzervativce i v této otázce mezi strany měkce euroskeptické. To zejména proto, že se Konzervativci i přes svůj nesouhlas s mnohými dílčími body migrační politiky EU, snaží s EU spolupracovat. Zároveň Konzervativci nevidí členství v EU jako důvod nárůstu migrace do země. Oproti tomu UKIP v této otázce vystupuje tvrdě vůči EU. Tento postoj je patrný zejména na postoji UKIP k rozšiřování EU. UKIP odmítá jakékoliv rozšiřování EU,

minimálně pokud bude Velká Británie členem EU. I v tomto posledním kritériu byly u Strany nezávislosti Spojeného království prokázány prvky tvrdého euroskepticismu. UKIP vidí odchod z EU jako jedinou možnost, jak kontrolovat vlastní hranice a zabránit tak migraci do země. Opět UKIP vychází z kritiky EU jako celku a na jednotlivých příkladech prokazuje svá tvrzení. V průběhu zkoumaného období byl u UKIPU zaznamenán i nepatrný názorový posun v rámci tohoto kritéria. V roce 2015 Strana nezávislosti Spojeného Království připouští, že migrace do Velké Británie je pro zemi důležitá, UKIP nicméně trvá na tom, že pokud má být migrace kontrolovatelná, tak Británie nemůže zůstat v EU.

Na základě jednotlivých analýz lze klasifikovat obě strany jako euroskeptické. Konzervativci se ve všech kritériích vyprofilovali jako strana měkce euroskeptická s mírnými názorovými změnami. V postojích Konzervativců je patrná snaha vytěžit z britského členství v EU maximální zisk. Na druhé straně UKIP lze ve všech kritériích zařadit mezi strany tvrdě euroskeptické s konstantními názory.

Komparace stran prokázala, že i přesto, že lze obě klasifikovat jako euroskeptické, názorově se příliš neseťkávají. Samozřejmě lze nalézt ve volebních programech stran i shodné postoje, často však dochází k tomu, že se strany zabývají stejnými věcmi z jiného úhlu pohledu. Zatímco Konzervativní strana se zabývá dílčími problémy fungování EU, postoje UKIP vychází z kritiky celkového fungování Evropské unie.

Komparací bylo prokázáno, že se strany mnohdy shodnou v euroskeptických postojích jako je vízová povinnost, neochota přijmout společnou měnu či otázka regulované migrace³². I přes určitou shodu mezi stranami na výše uvedených dílčích bodech jsou zde i v jejich vnímání velké rozdíly. Zatímco Konzervativní strana se snaží jednotlivými problémy zabývat a nijak na své voliče netlačí, UKIP přichází s radikálnějšími řešeními, zejména si pak jako řešení všeho vynucuje na svých voličích vystoupení z Evropské unie. Konzervativci postupně od roku 2010 pracovali na začlenění referenda od svých volebních programů. To strana činí právě

---

³² V otázce regulované migrace se strany shodnou až v roce 2015. Strany se však rozcházejí v názoru na postup, jakým by měla být migrace regulována.

tak, že dává voličům možnost rozhodnout se podle svého přesvědčení. UKIP v této otázce opomíjí konání referenda a zaměřuje se pouze na samotné vystoupení. Odmítání přijetí společné měny však obě strany názorově spojuje nejvíce.

Prameny a literatura

Prameny

BBC News. 2012. „Tory MPs set out demands for return of powers from EU.” *BBC News*, 10. 6. 2012. Dostupné na: <http://www.bbc.com/news/uk-politics-18778151> (29. 1. 2016)

Conservative Party. 2009. „Vote for Change, European Election Manifesto.” *Conservative Party*. Dostupné na: <http://conservativeeurope.com/downloads/publications/euro-manifesto-2009.pdf> (29. 1. 2016).

Conservative Party. 2010. „Invitation to Join the Government of Britain.” *Conservative Party*. Dostupné na: <https://www.conservatives.com/~media/files/activist%20centre/press%20and%20policy/manifestos/manifesto2010> (29. 1. 2016).

Conservative Party. 2015. „Strong Leadership a Clear economic plan a brighter, more secure future.” *Conservative Party*. Dostupné na: <https://www.conservatives.com/manifesto> (29. 1. 2016).

Conservative Party. 2014. „Conservative party European Election Manifesto 2014.” *Conservative Party*. Dostupné na: https://www.conservatives.com/europe/~media/Files/Downloadable%20Files/MANIFESTO%202014/Large%20Print%20Euro%20Manifesto_English.ashx (29. 1. 2016).

Election Resources on the Internet. 2016. <http://electionresources.org/> (5. 1. 2016).

Evropská komise. 2014. „Evropa bez hranic: Schengenský prostor.” *Evropská komise*. Dostupné na: http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/e-library/docs/schengen_brochure/schengen_brochure_dr3111126_cs.pdf (14. 2. 2016).

Evropský parlament. 2016. „Fakta a čísla o Evropské unii.“ *Evropský parlament*. Dostupné na: http://www.europarl.europa.eu/atyourservice/cs/displayFtu.html?ftuId=FTU_6.5.3.html (25. 2. 2016).

Evropská unie. 2016. „Euro.“ *Evropská unie*. Dostupné na: http://europa.eu/about-eu/basic-information/money/euro/index_cs.htm (15. 2. 2016).

Generální sekretariát Rady. 2013. „Evropská rada 2013.“ *Generální sekretariát Rady*. Dostupné na: http://www.consilium.europa.eu/cs/documents-publications/publications/2013/pdf/QCAO12001CSC_pdf/ (21. 2. 2016).

GOV. UK. 2013. „EU speech at Bloomberg.“ *GOV. UK*, 23. 1. 2013. Dostupné na: <https://www.gov.uk/government/speeches/eu-speech-at-bloomberg> (22. 1. 2016).

Office for National Statistic. 2015. „Migration Statistics Quarterly Report: November 2015.“ *Office for National Statistic*. Dostupné na: <http://www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/populationandmigration/internationalmigration/bulletins/migrationstatisticsquarterlyreport/november2015> (12. 1. 2016).

UKIP. 2009. „Campaign policies Euro elections 2009.“ *UKIP*. Dostupné na: http://www.politicsresources.net/area/uk/loc09/man/ukip_eu_campaign_policy.html (29. 1. 2016).

UKIP. 2010. „UKIP Manifesto: Empowering the people.“ *UKIP*. Dostupné na: <http://www.politicsresources.net/area/uk/ge10/man/parties/UKIPManifesto2010.pdf> (29. 1. 2016).

UKIP. 2014. „Create an earthquake.“ *UKIP*. Dostupné na:
<https://d3n8a8pro7vhm.cloudfront.net/themes/5308a93901925b5b09000002/attachments/original/1398869254/EuroManifestoLaunch.pdf?1398869254>
(29. 1. 2016).

UKIP. 2015. „The UKIP Manifesto 2015.“ *UKIP*. Dostupné na:
<http://www.ukip.org/manifesto2015> (29. 1. 2016)

Ústav pro jazyk český. 2016. <http://prirucka.ujc.cas.cz/> (22. 3. 2016)

Literatura

Graham, Georgia. 2014. „Nigel Farage disowns the entire 2010 Ukip manifesto.“ *The Telegraph* 23. 1. 2014. Dostupné na:
<http://www.telegraph.co.uk/news/politics/10592808/Nigel-Farage-disowns-the-entire-2010-Ukip-manifesto.html> (22. 1. 2016).

Farage, Nigel. 2016. „Not Worth the Paper: The EU Referendum Deal.“
UKIP. Dostupné na:
https://d3n8a8pro7vhm.cloudfront.net/ukipdev/pages/3392/attachments/original/1458206191/Referendum_book.pdf?1458206191 (15. 1. 2016)

Foster, Anthony. 2004. *Euroscepticism in Contemporary British Politics Opposition to Europe in the British Conservative and Labour Parties since 1945*. New York: Taylor & Francis Group.

Heffer, Simon. 2008. *Like the Roman: the life of Enoch Powell*. London: Faber and Faber.

Jones, Alister. 2007. *Britain and the European Union*. Edinburgh: Edinburgh University Press.

Kaniok, Petr. 2005. „Měkký a tvrdý euroskepticismus: dva projevy téhož?“
Politologický časopis 12, č. 2, 152–64.

Kaniok, Petr 2006. *Evropeanisté, eurogovernmentalisté a euroskeptici: reflexe euroskepticismu a jeho stranických projevů*. Brno: Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií, katedra politologie. Disertační práce.

Kaniok, Petr. 2007. „Uchopení neuchopitelného? Stranický euroskepticismus v kontextu pozitivních postojů politických stran k EU.“ *Politologický časopis* 14, č. 4, 345–360.

Kaniok, Petr. 2011. „Statická, či dynamická Unie. Euroskepticismus a vnitřní legitimita evropské integrace“ *Mezinárodní vztahy* 46, č. 4, 78–93.

Kaniok, Petr. 2012. „Euroseptics – enemies or a necessary part of European integration?“ *Romanian Journal of Political Science* 12, č. 2. Dostupné na: <http://ecpr.eu/filestore/paperproposal/e89248bd-d047-465e-841a-a743fb4eb485.pdf> (19. 3. 2015).

Kopecký, Peter a Mudde, Cas 2002. The Two Sides of Euroscepticism. Party Positions on European Integration in East Central Europe. *European Union Politics* 3, č. 3, s. 297–326.

Kruliš, Kryštof. 2014. „Britské členství v EU: postoje, budoucnost a alternativy“ *Mezinárodní politika* 10, č. 7. Dostupné na: <http://www.iir.cz/article/britske-clenstvi-v-eu-postoje-budoucnost-a-alternativy> (3. 11. 2015).

Krutílek, Ondřej. 2015. „ČR a politiky EU.“ *Euroskop*. Dostupné na: <https://www.euroskop.cz/9018/sekce/cr-a-politiky-eu/> (12. 1. 2016).

Leconte, Cécile. 2010. *Understanding Euroscepticism*. Hampshire: Palgrave Macmillan.

Machotková, Šárka. 2016. „Co je to Schengen.“ *Euroskop*. Dostupné na: <https://www.euroskop.cz/300/sekce/co-je-schengen/> (29. 1. 2016)

Miller, Vaughne. 2012. *The Treaty on Stability, Coordination and Governance in the Economic and Monetary Union: political issues*. Research paper 12/14, House of Commons. Dostupné na: <http://www.consilium.europa.eu/european-council/pdf/Treaty-on-Stability-Coordination-and-Governance-TSCG/> (22. 5. 2016)

Minford, Patrick, Mahambre, Vidya a Nowell, Eric. 2005. *Should Britain Leave the EU? An Economic Analysis of a Troubled Relationship*. Cheltenham: Edward Elgar.

Ray, Leonard. 2007. „Mainstream Euroskepticism: Trend or Oxymoron?“ *Acta politica* 42, č. 2–3, 153–172.

Rubinstein, William D. 2003. *Twentieth-century Britain: a political history*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.

Spiering, Menno. 2005. "British Euroscepticism." In Harmsen, Robert; Spiering, Menno. 2005. *Euroscepticism: Party Politics, National Identity and European Integration*. Amsterdam: Editions Rodopi B. V.

Taggart, Paul. 1998. „A Touchstone of Dissent: Euroscepticism in Contemporary Western European Party Systems“ *European Journal of Political Research* 33, č. 3, 363–388.

Taggart, Paul a Aleks Szczerbiak. 2002. *The Party Politics of Euroscepticism in EU Member and Candidate States*. SEI Working Paper 51, University of Sussex. Dostupné na: <https://www.sussex.ac.uk/webteam/gateway/file.php?name=sei-working-paper-no-51.pdf&site=266> (29. 1. 2016)

Taggart, Paul a Aleks Szczerbiak. 2003. *Theorising Party-Based Euroscepticism: Problems of Definition, Measurement and Causality*. SEI Working Paper 69, University of Sussex. Dostupné na:

<https://www.sussex.ac.uk/webteam/gateway/file.php?name=epern-working-paper-12.pdf&site=266> (3. 11. 2015).

LeUsherwood, Simon. 2010. *UKIP's Political Strategy: Opportunistic Idealism in a Fragmented Political Arena*. Příspěvek přednesený na konferenci UACES 40th Annual Conference, Bruggy 6–8 září 2010. Dostupné na: <http://www.uaces.org/documents/papers/1001/usherwood.pdf> (3. 11. 2015)

Wintour, Patric. 2014. „Ukip wants a five-year ban on new migrants, says Nigel Farage.“ *The Guardian*, 7. 1. 2014. Dostupné na: <http://www.theguardian.com/politics/2014/jan/07/ukip-immigration-policy-nigel-farage-migrants-ban> (15. 12. 2015).